

IRA RATEJ,
ANA DUŠA,
IZA STREHAR,
LUKA JAMNIK

BOLJŠI SVET

Mestno gledališče ljubljansko, Čopova 14, 1000 Ljubljana, Slovenija

Hišna centrala **+386 (0)1 4258 222**

Tajništvo **+386 (0)1 4257 148**

Blagajna **+386 (0)1 2510 852**, odprto vsak delavnik od 12. do 18. ure

in uro pred predstavo, e-naslov **blagajna@mgl.si**

E-naslov **info@mgl.si**

Spletno mesto **www.mgl.si**

Barbara Hieng Samobor direktorica in umetniška vodja

Petra Bizjak direktoričina pomočnica – poslovna vodja

Janez Koleša direktoričin pomočnik za tehnične zadeve

Alenka Klabus Vesel dramaturginja in arhivarka

Eva Mahkovič dramaturginja in vodja mednarodnega oddelka

Petra Pogorevc dramaturginja in urednica Knjižnice MGL

Ira Ratej dramaturginja in vodja izobraževalnega programa

Maja Cerar, Martin Vrtačnik lektorja

Simona Belle vodja službe za odnose z javnostmi in trženja

tel. +386 (0)1 4255 000

Branka Lepšina koordinatorka in planerka programa

tel. +386 (0)1 2514 167

Katarina Koprivnikar vodja projektov

tel. +386 (0)1 4258 222

Petra Setničar koordinatorka obiska

tel. +386 (0)1 4258 222

Urša Petelinek in **Rok Špacapan** blagajničarja in informatorja

tel. +386 (0)1 2510 852

Javni zavod Mestno gledališče ljubljansko, ustanoviteljica Mestna občina Ljubljana

Program gledališča financirata Ministrstvo za kulturo (iz proračuna Republike Slovenije) in MOL.

Svet Mestnega gledališča ljubljanskega

mag. Mojca Jan Zoran (predsednica), **Ira Ratej** (namestnica predsednice), **Alen Jelen, Špela Knol, Ksenija Sever**

Strokovni svet Mestnega gledališča ljubljanskega

Eva Mahkovič (predsednica), **Alen Jelen, Tone Peršak, izr. prof. dr. Katarina Podbevšek, Matej Puc, Nina Valič**

Ustanoviteljica

Mestna občina
Ljubljana

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

VSEBINA

- 7 MATEJ BOGATAJ »**PRIŠLI NAM BOJO VODO KRAST.**«
- 17 EVA JAGODIC **PARADOKS SVOBODE**
- 25 TJAŠA MISLEJ **ENA CVETLICA LAHKO PRINESE VEČ VESELJA KOT PET TISOČ VRTNIC**
- NAGRADI
- 32 JANA ZUPANČIČ
- 34 LENA HRIBAR ŠKRLEC
- 36 IN MEMORIAM
- 38 NOVO V KNJIŽNICI MGL

IRA RATEJ, ANA DUŠA, IZA STREHAR, LUKA JAMNIK
BOLJŠI SVET

Mjuzikel

Krstna uprizoritev

Premiera 2. septembra 2022

700. premiera MGL

AVTORICA ZGODBE **IRA RATEJ**

AVTORICI DIALOGOV **IZA STREHAR** in **IRA RATEJ**

AVTORICA BESEDIL SONGOV **ANA DUŠA**

AVTOR GLASBE **LUKA JAMNIK**

REŽISER **GREGOR GRUDEN**

DRAMATURGINJA **IRA RATEJ**

SCENOGRAFKA **URŠA VIDIC**

KOSTUMOGRAFKA **BJANKA ADŽIĆ URSULOV**

AVTOR ARANŽMAJEV IN VOKALNI PEDAGOG **SAŠO VOLLMAIER**

KOREOGRAFKA **ANJA MÖDERNDORFER**

LEKTOR **MARTIN VRTAČNIK**

OBLIKOVALEC ZVOKA **SAŠO DRAGAŠ**

OBLIKOVALEC SVETLOBE **BOŠTJAN KOS**

ASISTENTKA VOKALNEGA PEDAGOGA **MAJA BEVC**

ASISTENTKA SCENOGRAFKE **ANJA GRUDEN** (študijsko)

Vodja predstave **Borut Jenko**

Šepetalka **Neva Mauser Lenarčič**

Tehnični vodja **Janez Koleša**

Vodja scenske izvedbe **Matej Sinjur**

Vodja tehnične ekipe **Dimitrij Petek**

Tonska tehnika **Sašo Dragaš** in **Matija Zajc**

Osvetljevalca **Boštjan Kos** in **Bogdan Pirjevec**

Frizerke in maskerke **Jelka Leben**, **Anja Blagonja** in **Sara Dolinar**

Garderoberki **Angelina Karimović** in **Urška Picelj**

Rekviziterka **Erika Ivanušič**

Sceno so izdelali pod vodstvom mojstra **Vlada Janca** in kostume pod vodstvom mojstric **Irene Tomažin** in **Branke Spruk** v delavnicah MGL.

Igrajo

PREDSEDNIK **GABER K. TRSEGLAV**

TAJNICA **KARIN KOMLJANEC**

PROSPEKTOR **MATIC LUKŠIČ**

LUCIJAN **FILIP SAMOBOR**

GROFICA **NATAŠA TIČ RALIJAN**

POŠTARICA **SARA GORŠE** k. g.

KANALIZATOR **GAŠPER JARNI**

PRVA SVEČENICA **LENA HRIBAR ŠKRLEC**

DRUGA SVEČENICA **LARA WOLF** k. g.

NINA **ANA PAVLIN**

MUZE (glasbeniki) **IZIDOR LEITINGER/SAŠO VOLLMAIER** (klaviature)

NEJC ŠKOFIC/ALEŠ OGRIN (klaviature)

UROŠ BUH/ANŽE ŽURBI (bobni)

Karin Komljanec, Gaber K. Trseglav, Filip Samobor, Matic Lukšič

MATEJ BOGATAJ

»PRIŠLI NAM BOJO VODO KRAS.«

»Kar je mrtvo, je z razlogom mrtvo in živemu se izteka čas.«

Predsednik

Besedilo za mjuzikel *Boljši svet* že v uvodnih stavkih pove, da se dogaja v prihodnosti, natančneje (kot napove generiran glas, ki ga bomo potem še večkrat slišali in se vsem zdi nekako znan, kako ne, in na koncu postane glas zmage in zmagovalcev) na »pettisočsedemstoenainpetdeseti dan novega eona in tristotisočpetindvajseto uro te dobe«. Mi ne štejemo tako, štejemo od Odrešenikovega rojstva, štejemo od začetka sveta pred nekaj manj kot šest tisoč leti, kakor so ga izračunali s seštevanjem generacij potomcev Adama in Eve, štejemo od dneva Mohamedovega bega iz Meke v Medino. Očitno je dogajanje postavljeno v novo dobo, v zoro novega sveta, kot trdijo vladajoči in prvi med enakimi, Predsednik, dobo, ki se je začela neznano kdaj. Vsekakor po predhodni katastrofi, saj o stanju zunaj kmalu izvemo kar precej in ne vedno nekaj najbolj spodbudnega, in to ni ravno svet, v katerem bi želeli živeti. Že priporočila za kulinarično preživljanje in polnjenje s potrebno energijo in vitamini nas, konservativne gourmete, odvrnejo, kotleti s sintetičnim mioglobinom in brusnično aromo, pridelani iz stročjih bobrov, recimo, potem izvemo o uničujočem sevanju sonca, očitno so se malo in še malo bolj kot zdaj poigrali s klimo in atmosfero, torej so bodro nadaljevali tisto devastacijo našega zunanjega telesa, ki se je danes vse bolj zavedamo in jo tudi občutimo na koži, storimo pa nič ali kvečjemu bore malo. Predvsem je to svet, v katerem je vseprisotna Omnibija človeštvo »osvobodila spon starševstva in družin, zatrli smo vse bolezni in premagali smrt. Zdaj smo večni, svobodni in popolni. V Omnibiji ni preteklosti niti prihodnosti, obstaja samo zdaj. Ta trenutek. Naš trenutek. Užijmo ga v vsej polnosti. Ne bodimo sužnji užitka, ampak gospodarji uživanja,« povzame v uvodnem nagovoru pravila in radosti tega sveta Predsednik in pokaže, da je dober piarovec, da mu skoraj sproti iz ust polzijo reklame za življenje v tej najbolj idealni vseh družb. Omnibija je dežela zapovedanega užitka, kdor pomisli na kaj drugega, se izgubi. To je dopolnjen sen vseh utopij, ko ni več prihodnosti in skrbi za prihajajoče, ker je vse

premišljeno in domišljeno nekje drugje, in ni več tesnobe pred svobodo in izbiro, kjer odločajo neznano kje za vse. To je svet po koncu zgodovine, ki sladko spodrsava na mestu in se ne zaveda, da je – razen za modrece – človek načelno bitje, polno upanja in strahu, produktivnega odnosa do smrti in minevanja, bolezní, predvsem pa vozél čustev, pogojenosti, ne nazadnje tudi čisto telesnih reakcij. Romantična ljubezen in monogamija sta prepovedani, otroke delajo v laboratorijih in ponesrečeni primerki izginjajo brez sledu, tisti, ki so ohranili željo po smislu, pa se mečejo v črno reko, če se jim le uspe prebiti na okoljsko devastirano površje. »Zunaj ni nič, prežgana zemlja, gore odpadkov, žareča vročina, prah in črne reke,« pravi Prospektor.

Predvsem pa je to družba totalnega nadzora, vsi so ves čas pod nadzorom, ničejansko napotilo vadetecum, torej slediti samemu sebi, so zlorabili z napravo, ki nadzira notranje funkcije, ki sledi zunanjemu gibanju, ki je kot ponotranjeno božje oko, ki vse vidi in vse ve. To je do konca izpopolnjena tista sledilna naprava, ki jo ves čas nosimo s seboj in smo ponosni vsakič, ko jo zamenjamo z bolj izpopolnjeno – z novim modelom mobilnika, tem vadetecumom našega časa, čeprav pametnim in z veliko spomina, primitivnim glede na tisto, kar nezadržno prihaja.

V Omnibiji so se na pogorišču civilizacij otesli pepela religij, držav, kultur in umetnosti, saj česar ne potrebujejo, tega nimajo, nas podučí Predsednik. Vendar ni (še) vse idealno, saj očitno poteka bitka za vodo, viri Omnibije so vsi zastrupljeni. Nekje spodaj in na robu tega sveta, v platonovski senčni votlini in z željo, da bi prišli na kužno in nevarno površje, je skupina zanesenjakov in čudakov, ki si je vzela vodo zase; vodo tistemu, ki jo potrebuje, bi lahko rekli kot parafrazo nekega podobnega reka o zemlji iz časov agrarne reforme.

Omnibija je svet, ki mu vladajo najbolj nesposobni, tudi v tem je zaostrovanje negativne kadrovske politike in negativne selekcije tega našega. Predsednik je že en tak, čeprav se nam zdi najprej moder človek, vsi ti pregovori, navdahnjeni z Budovimi dognanji o razmerju med formo in praznino, pa heraklitovskimi reki, zaradi katerih so tega imenovali Mračni, tisti o času, ki je otrok, ki se s kamenčki igra, je prav natančen opis Predsednikovega najljubšega početja, on to dobesedno, on je ta otrok in ta bog časa. Vladajo in ponotranjeno voljo po prilaščanju vsega izvršujejo tisti najbolj brez zadržkov. Drugi v tej družbeni tvorbi je Prospektor, človek s sposobnostjo, da si vzame in prisvoji vse, krivoprisežnik, spletkar, brezkompromisni pokončevalec, človek brez etike in morale, lupina človeka. Prospektor je izvrševalec, je roka in um, orožje in udarna pest absolutne oblasti, pa vendar tudi vedno drugi, ki ga lahko Predsednik z eno samo izgovorjeno besedo, z enim samim geslom, če se ga ravno spomni ali mu ga šepne Tajnica, uniči.

In vendar, koliko in kako, na kakšen način so potem vsi ti iz Omnibije sploh živi, pa ne mislim odpirati večnih vprašanj o obstoju življenja pred smrtjo in njegovem statusu. Kaj so Prospektor in Predsednik in ti idealni kloni in skupki genetsko prečiščenih, do konca nesentimentalnih vsebin, ki vidijo jok le pri drugih, redkih in tistih brez manir

Gaber K. Trseglav, Karin Komljanec

Filip Samobor, Matic Lukšič

in kontrole, recimo pri Tajnici in njenih sentimentalnih vezeh s sinom in njegovim očetom? Zakaj jih izbruh ostankov človeškega, čustva in fiziološke reakcije, ki sodijo zraven, navdajo malo z grozo nad grobstvo čustev, ki pehajo ljudi tako nizko, da objokujejo potomce, malo pa tudi z nenavadno radovednostjo nad ostanki živega in človeškega? Kaj so, kloni, programi, nekaj podobnega junakom in njihovim zoprnikom iz *Matrice*, najbolj duhovnega in v skladu z daljnovzhodnimi prepričanji o naravi in statusu stvari do konca premišljenega filma, trilogije, ki verjame, da so vsi, ki jih gledamo na zaslonih, v resnici speči in sanjajoči v nekakšnih kokonih na poljih daleč zunaj, speči umi, kar se potem v skladu s pravili videoigrice in virtualno večdimenzionalno realnostjo potem spreminja v akcijo in navidezno borbo nekje zunaj? So Prospektor in njegovi hologrami, programi, ki jih proizvaja, generira Korporacija, ta nič kaj skriti, obratno, tako očitni onipotentni stric iz ozadja, da sploh ni ničesar več, kar ne bi bila Korporacija in je zato sploh ne moremo več misliti, ker nimamo več zunanje točke opore, na katero bi lahko naslonili um? Za kakšno obliko morebiti živega gre pri Omnibijcih, na neki nedoumljivi način so umrljivi, generirani, očitno se bojijo izginotja, kljub vsemu. In kako razumeti Predsednikove preroške besede? On je sploh sprogramiran kot malo ezoteričen, malo splošnopuhličarski duhovni stroj za modrosti, da »če si mrtev, preden umreš, po tem, ko umreš, nisi mrtev«, kar ni daleč mislim vzhodnih modrecev, če si (kot je spoznal, da je sam) po naravi nerojeni, potem si mrtev, še preden rečeš ja ali ne (in večni amen). S tem spoznanjem si iz vsega hudega, življenja ječe, časa rablja hudega, že ven. V nekakšnem permanentnem afterpartyju, če tako rečemo, v katerem je življenje le sen. Iluzija. Oziroma, če parafraziramo naslov knjige, po kateri je bil posnet film *Iztrebljevalec* Ridleyja Scotta, filma, ki na vprašanje o statusu replikantov z omejenim rokom trajanja ugotavlja, da smo po tem replikanti pravzaprav vsi, vsi omejeni, vsi smrtni, čeprav za uro ne pove nobena prat'ka. Ali Korporacija – oziroma androidi – sanja(jo) zelene mravlje? Prospektorja in Predsednika in Tajnico in neonesnažene vodne vire?

»Saj bojo pocrkali, ker se samo od vode ne da živeti!«

Tajnica

Pod tem, kot temen podsvet, subcivilizacija in subkultura, so odpadniki in uporniki pred Omnibijo, njenim popolnim nadzorom in permanentnim generiranjem. Spodaj so tisti, ki so se tja zatekli pred jurisdikcijo v zakoten, še bolj neprijazen, vendar socialno plemenitejši svet, v katerem ljudi še vedno ubijajo s starinskim orožjem, najdenim na deponijah odpadkov, na gorah odpadkov, kajti prihodnost bo po izčrpanju virov in surovin očitno še enkrat prekopala naša smetišča in deponije. Tam so ostanki piknika ob robu ceste, če parafraziramo brata Strugacki, ki sta sploh mojstra takšnih in podobnih negativnih utopij, časov po katastrofi in podobnem. V spodnjem svetu je naseljen stalker, če uporabim in nadaljujem to logiko fikcije, ki prinaša s površja, iz nevarne Zone, v kateri si

izpostavljen sevanju in podobnemu, vse mogoče. Neznano kje izkoplje tudi metuljevo gosenco, čeprav naj bi metulji že izumrli pred petdesetimi leti, kot izvemo od ciničnega in zmagovitega Prospektorja. Prinaša skoraj čudežne predmete, ki so jih uporabljali nekaj in so zdaj, na tej regresivni tehnološki stopnji spet oziroma še vedno uporabni, saj spodaj ne znajo delati nič novega. To je svet, v katerem se znajdejo tisti, ki še nimajo gensko manipuliranih, večnih, pa vendar tako krhkih in z enim samim geslom ukinjenih, prekinjenih, izločenih teles. To so tako ljudje s posebnimi videnji in vedenji, na primer slepi svečenici, ki slikata in slutita in delata vse, kar so vedno delali tako ali drugače udarjeni. Spodnji svet je svet, v katerega pridejo nekateri, bolj srečni med tistimi, ki hočejo izginiti in se izničiti, pobegniti z avtodestruktivnimi dejanji iz Omnibije s skokom v črno reko, zastrupljeno do te mere, da že namakanje v njej povzroči veliko nevarnost za življenje. Ne le, da so v tem svetu tisti, ki so jih tisti zgoraj izvrgli zaradi hendikepa, zaradi nečiste krvi, če rečemo nekoliko naturalistično in v skladu s pozitivno evgeniko, ki je v skandinavskih državah daleč preživela nacistično izločevalno politiko izboljševanja krvi, se reče genov. Spodnji svet je razvil mračne zaklinjevalske rituale, ohranil glasbo in risanje in podobne umetnosti, ki jih je zgornji svet izločil in spoznal za nefunkcionalne, ker da ničemur ne služijo. Vendar ima spodnji svet tudi svoje omejitve: ljudje se starajo in tudi vidi se, da se starajo, prisegajo na nerazmnoževanje, verjetno tudi zaradi zavesti o lastnih genetskih anomalijah ali vsaj odstopanjih in posebnostih, ki bi se prenašale skozi generacije in morda zaostrovala. Prisegajo na svet brez razmnoževanja, to je zapisano celo v njihovo prisego, kar pomeni, da je domet in čas prebivalcev tega spodnjega sveta omejen, da njihov prikrit upor ne more trajati v nedogled, da morajo ven in na svetlo, čeprav izpostavljeni pražečemu soncu in njegovemu vplivu. Situacija je sorodna tisti v filmu *Zardoz* Johna Boormana – njegov najbolj znani film je *Preživetje, Deliverance*, o adrenalinski raftarski odpravi po deželi rovtarjev –, v katerem tisti pod jekleno kupolo, samozadostni in vase zaverovani in tudi dekadentno zdolgočaseni in malce tudi v strahu pred tistimi na drugi strani kupole, vseeno prikljujejo barbore, da bi jih malo poživili, premešali kri, to je vedno produktivno, vsaj genetsko, čeravno po mešanju ne ostane prav dosti. In tudi naslov *Zardoz* je seveda iz dela *Wizzard of Oz*, po *Čarovniku iz Oza*, ki je ključ za delovanje barbarov proti eliti; pokaže, da je najvišji in najbolj grozni v Ozu pravzaprav pajacelj, možic, ki se ga vsi bojijo, pa se ga v resnici nimajo za kaj; on je bebavi in nemočni, zato toliko bolj grozeč in nevaren, ki je stopil na prazno mesto oblasti.

Vendar delitev svetov ni čisto enostavna, vsak svet ima svoje omejitve, spodnji je poseljen z genetskim škartom, zavistnimi in v presojah tudi krhkimi posamezniki, ki jim v tako majhni skupnosti skozi desetletja manjka močan temelj, družbeni dogovor, ki bi jim omogočal preživetje in napredovanje. Še najbolj povezovalna je Grofica, ona je nekakšno osišče in referenca te skupnosti, Svečenici sta nevedni in idealizirata Omnibijo kot mesto užitka, ki jima seveda spodaj umanjka, Kanalizador je nekakšen prometejevski prinašalec tehnike, ampak odslužene in najdene na deponijah, Poštarica pa je ekspert za obujanje (skoraj) izumrlih vrst rastlin in živali, temu poslanstvu do

Nataša Tič Ralijan

te mere predana, da včasih pozabi na ljudi in je pripravljena tudi na izdajo, zamenjala bi kraljestvo za metulja, kaj šele za konja. Spodaj so komični liki, tudi zadrti in zaslepljeni v svojih sodbah, kar se pokaže ob skoraj hkratnem – že zato sumljivem – prihodu Julijana, sina Predsednika in Tajnice, nesojenega naslednika in vladarja Omnibije, in Nine, ki trdi, da so jo odplaknili v črno reko z deponije rezervnih delov. Spodnjemu svetu, čeprav mu ne moremo odrekati dobrih namenov pri ohranjanju živalskih in rastlinskih vrst, tudi pri obujanju umetnosti, manjka organiziranosti in odločnosti, poenotenosti, če rečemo z besednjakom ljubiteljev avtoritarcev, pa včasih se nam nekatera njihova početja in razglabljanja zdijo skladna z dejstvom, da jim blagodejno in simpatično odklonsko dviguje razpoloženje uhajanje psihedeličnega plina, ki je primešan njihovi vodi. To je pitijska situacija, in tako razumemo nekatera spogledovanja, pretiravanja, zaljubljanja na prvi pogled, vse tista značajska prekoračenja, ki so sicer stvar komično napetih karakterjev. To je nabor plemenitih, tudi komičnih likov, ki imajo nenavadna imena, pobrana malo po funkcijah, malo po provenienci, in pri tem so avtorji besedila za mjuzikel *Boljši svet* pokazali, od kod so – med drugim – črpali ideje, kar tudi zapišejo v uvodu k besedilu: pri libretu *Dear World*, ki je nastal na podlagi satirične in fantastične igre *Norica iz Chaillota* Jeana Giraudouxa; zato poimenovanje Prospektor, zato Grofica, zato Kanalizator. V originalu poskuša skupina poslovnežev, vidimo tudi mi takšne na televiziji v oddajah o poslovnih priložnostih, pod Parizom izkoriščati nafto. To so brezskrupulozni kapitalisti, še ne neoliberalci, ki bi v denar pretvorili vse, seveda na račun kakovosti življenja Parižanov. Nič čudnega ni, da so v referendumskem letu, ko se je odločalo o zakonu o vodah in je predlagatelj oziroma njegov izpostavljeni zaripli obraz, minister za okolje, po porazu predloga, za kar so poskrbeli volivci, usmerjani z ekološkimi in civilnodružbenimi skupinami, v kamero kot komentar ustvarjal prašičje zvoke in sta se vsebina in forma tokrat končno in srečno ujeli, ustvarjalci nafto pretvorili v vodo. Na to je zdaj usmerjen Prospektorjev pohlep. In v imenu tega tudi brez milosti pokonča tiste iz spodnjega sveta, 783 ljudi, zadnjih ostankov človeškega, pokvarljivega, čustvenega. Nam podobnega.

»Ta umirajoča zemlja je mati vseh nas.«

Nina

Seveda sta oba svetova ekskluzivna, drug drugega izključujoča. Med njima je napetost, zgornji hoče totalno prevlado, spodnji čaka na priložnost, da bodo kot barbari iz *Zardoza* zavzeli planet, do dekontaminacije in kultivacije, ponovne kolonizacije površja pač z nadomestivijo prebivalcev Omnibije. Med svetovoma se pripravljata neizenačen spopad z veliko premočjo in tehnološko nadvlado zgornjih, in v vojni so dovoljena vsa sredstva, se zdi Prospektorju. Eno od skrivnih orožij je tudi agentka, Nina. Katere glas je vseprisoten v Omnibiji, ona je najbolj izpopolnjen, najbolj poudarjen glas Korporacije. Po končni bitki zastupi Predsednika in prevzame oblast, v imenu novega, boljšega sveta, ki bo častil zemljo, saj »odkar obstajamo, ji samo krademo, jo mučimo, dušimo in ubijamo.

Če umre, bomo umrli tudi mi. Pred propadom nas ne bo rešila tehnologija, ampak ljubezen. Mi ljubimo samo sebe. Čas je, da ustvarimo boljši svet, svet, v katerem bo najbolj priljubljeno bitje Zemlja,« pravi tik pred koncem. O, krasni novi svet, ekologija namesto izkoriščanja, ljubezen namesto tehnologije. Ampak (vedno je kakšen ampak, sicer je stampedo in množica in moč in nova vrsta totalitarizma): ali ni Nina glas(nica) Korporacije? Lažnivka, ki stavi na usmiljenje in govori o tem, da so jo splavili v črno reko, čeprav je njen glas s tem v opreki vseprisoten, kar zanika? Ona dela za nekoga in v imenu nekoga – ampak ne za nas, bi rekli v angleških vohunskih romanih. Vse bolj, ker imamo vedno boljši vpogled v menjavo ključnih gesel preteklih časov, se nam zazdi, da je Predsednikove modrosti o vseenosti (Vse Enosti) in priseganju na tehnologijo pač zamenjala nova paradigma, ki bo govorila o ekologiji in ljubezni. V tem je ta nova utopija podobna tistim, ki so govorile o bratstvu, enakosti in svobodi, pa so se zadušile v krvi svojih nasprotnikov in kasneje tudi pristašev, podobna tistim o pravičnejši razdelitvi produktov dela med delavci in lastniki, ki se je končala z gospodarsko katastrofo in izkoriščanjem, pa še z vsemi podobnimi; da ni tole Ninino pridiganje samo zadnji obrat vijaka, ko Korporacija ne potrebuje več niti Predsednika in njegovih duhovnih puhlic niti brezobzirnosti Prospektorja, temveč si je naredila simpatični obraz Nine, prej njenega glasu, da bo upravljala s čustvi in prepričanji ostankov človeštva, ekoloških vernikov poslednjih dni?

Čeprav v nekaj je treba verjeti, sicer je vse črna reka, kužen prostor pogube, izgube smisla in želje po samoizničanju. Ampak verjeti tudi malo sumničavo in z distanco, ki preprečuje fanatizem.

Matic Lukšič

EVA JAGODIC

PARADOKS SVOBODE

Ljudje verjamemo, da ničesar na svetu ne potrebujemo bolj kot svobode. Ampak kot je nekoč rekel neki visoko postavljeni gospod v modri uniformi: »Če bi izbirali med svobodo, varnostjo in ljubeznijo, verjamem, da bi svobodo izbrali kot najpomembnejšo. Ampak vidite, kolega, kaj pa vam bo ta pomagala, ko se boste sredi tropskega pragozda svobodno zibali z liane na liano in vas bo nenadoma napadel krokodil?« In četudi je ta lekcija močno dramaturgirana, njen nauk vsekakor drži. Ljudje se obupano oklepamo svobode, a prav vsak od nas se dobro zaveda, da je še pomembnejše, da se v svojem okolju počutimo varne. Tako je prav varnost tisto, k čemur tudi podzavestno težimo.

Na podlagi raziskav, ki jih je izvajal na vojaki s posttravmatskim sindromom, je ameriški psiholog Abraham Maslow leta 1943 v članku *Teorija človeške motivacije* (angl. *A theory of human motivation*) prvič objavil psihološko teorijo o hierarhiji človeških potreb. Potrebe je razdelil na sedem ravni, nadgrajujočih se glede na pomembnost. Poudaril je, da v človeku nastane posamezna potreba šele takrat, ko so zadovoljene tudi vse, ki so osnovnejše in zato pomembnejše za človekov obstoj. Kot najosnovnejšo je Maslow predstavil človekovo težnjo po zadovoljevanju fizioloških potreb, takoj na drugem mestu pa je poudaril pomembnost človekove potrebe po varnosti.

Varnost Maslow v tem primeru obravnava kot širši pojem, ki ga lahko v grobem razdelimo na dve komponenti. V tem pogledu je slovenski jezik žal nekoliko omejen, primerneje pa se da to izraziti v angleščini, ki jasno razločuje pojma *security* in *safety*, ali denimo v francoščini, ki razlikuje *sécurité* in *sûreté*. Varnost, pojmovana enako kot angleški *security* ali francoski *sécurité*, je v grobem predvsem odsotnost nevarnosti in groženj iz okolja, na primer odsotnost fizičnega in psihičnega nasilja, vojne, naravnih nesreč, pomanjkanja vode in hrane, odsotnost bolezni. To komponento varnosti lahko tudi objektivno določimo in merimo. Fizična varnost je tudi nujen pogoj za vzpostavitev stanja in občutenja varnosti posameznika, ki jo angleško imenujemo *safety*, francosko pa *sûreté*. V tem primeru gre za povsem subjektivno dojetje, ki ga pogojuje človekovo počutje in je zato individualen pojav. Dokazano je, da se človek najvarnejšega počuti v okolju, ki ga pozna, sprejema kot ugodnega in ga do

neke mere lahko nadzoruje. Ljudje si želimo svobode, a z jasno začrtanimi mejami, najbolje pa se počutimo v organiziranem in strukturiranem okolju, v katerem vsako večjo spremembo ali nepredvidljivo in nenadzorljivo situacijo že lahko dojemamo kot nevarnost ali grožnjo.

Kot se izrazi Predsednik Omnibije: »Svobodni smo. Ampak ljudje se bojimo svobode. Omnibija je naše zavetje pred praznino svobode. Vse, kar je in bo, je Omnibija. Omnibija je naša maternica, naša hrana, naš spanec, je naša hiša biti.« Ključna je beseda zavetje. Omnibija ljudem obljubljeni svobodo nudi le navidezno in v resnici svoje državljane nadzoruje na prav vsakem koraku, a so ti to pripravljeni sprejeti, saj jim v zameno ponuja nekaj veliko pomembnejšega – zavetje. In zavetje je tisto, ki nam zagotavlja varnost. Varnost, ki jo Omnibijci iščejo v tem, da je vsak korak nadzorovan, da bo tisti, ki krši pravila, zagotovo kaznovan. Varnost v tem, da so vsi ustvarjeni enako, da nadzor preprečuje, da bi se v njihovo družbo rodil kdo z nepreverjenim in potencialno okvarjenim genskim zapisom. Pa ne le to: Omnibija, njihova maternica, njihova hiša biti, je tudi tista, ki jim nudi ugodne življenjske pogoje, zagotavlja hrano, družbo in na splošno v vseh pogledih zadovoljuje njihove človeške potrebe. Tehnološki napredek, ekonomska rast in vsesplošna odsotnost stvari, ki so civilizacije pred njimi pehale v propad in pogubo, so za Omnibijo tisto, kar jih žene in jim daje smisel. »Vstali smo s pogorišča civilizacij in se otrsli pepela religij, držav, kultur in umetnosti, kajti česar ne rabimo, tega nimamo. Osvobodili smo se spon starševstva in družin, zatrli vse bolezni in premagali smrt. Zdaj smo večni, svobodni in popolni,« pravi Predsednik. Omnibija je raj, katerega temeljno načelo je prepričati vsakega od svojih prebivalcev, da bolje ne bi moglo biti. Da jim je zagotovljeno vse, kar se zagotoviti da, in da so le tu, v Omnibiji, lahko zares varni in zadovoljni. Tako zelo, da so pripravljeni pristati na marsikaj, da bi le lahko še dalje živeli v tej navidezni blaginji.

Prav Omnibija je tudi dokaz, da je varnost treba vedno dojemati kot sestavljeno celoto in nanjo istočasno gledati z več zornih kotov. Strokovnjak za mednarodne odnose in varnost Buzan Barry zagovarja teorijo, da je varnost vedno treba obravnavati s celovitim pristopom, razdeljenim na tri ravni, ki jih določajo varnost posameznika, varnost države oziroma družbe ter mednarodna varnost. Vse tri ravni se neizogibno dopolnjujejo, saj je varnost ene ravni pogoj za varnost druge.

Varnost posameznika pomeni med drugimi njegovo zdravje, življenje, zadostno premoženje, status v družbi in jo je treba vedno obravnavati v razmerju do konkretnih virov ogrožanj, torej fizičnih groženj, groženj človekovim pravicam, finančne nestabilnosti in drugih. Posameznik se na grožnje odziva in si zagotavlja varnost, pri tem pa mu s svojim aparatom neizogibno pomaga tudi država ali družba, v kateri živi. Omnibija torej, vsaj tako morajo to obvezno razumeti njeni prebivalci, s svojim strogim in neprestanim nadzorom nad prebivalci nikakor ne ogroža njihove svobode, ampak zgolj zagotavlja njihovo varnost in skrbi, da še preden se pojavijo, uspešno eliminiira grožnje, ki bi utegnile to ogroziti. Varnost družbe je sestavljena iz več komponent, in sicer prebivalstva, teritorija

ter naravnega in družbenega bogastva, grožnje, s katerimi se sooča, pa so lahko notranje, denimo kriminal, ali zunanje, na primer vojna ali naravne katastrofe. Mednarodno varnost pa zagotavlja dialog med različnimi družbami in zmanjševanje groženj s politično akcijo.

Omnibijcem oblast zagotavlja varnost na vseh ravneh, od osebne, kot je že bilo omenjeno, do varnosti družbe, ki jo zagotavlja s strogim nadzorom, zlasti s pomočjo tehnologije. Na ta način ima oblast pregled nad dejanji prebivalcev in jih omejuje tako v kriminalnih kot političnih ali protidržavnih akcijah, hkrati pa ima pod nadzorom tudi vsako ped ozemlja in je ne more ogroziti noben nepredviden dejavnik iz okolja.

Vsaj tako so Omnibijci mislili – dokler ni Prospektor odkril do tedaj še nezazanega izvira čiste vode. Ob zadnjem izviru čiste vode, skritim pet metrov pod zemljo, je svet popolnoma drugačen. V jami so se ob izviru zbrali ljudje, ki so sprevideli temno plat Omnibije, ki so se iztrgali njenim okovom in so odločeni preživeti svoje življenje resnično svobodni. In »tukaj v tej temi, tukaj v tej jami« je majhna skupina prebežnikov našla zavetje. Majhna skupina, ki si je v podzemlju ustvarila ustrezne pogoje za bivanje in se tam počuti varno.

Družba, ki so jo ustvarili, temelji na nekaj preprostih principih. V sožitju z naravo tam skupaj živijo vsi, ki si tega želijo. Ne glede na nazore ali gensko zasnovo. Skupaj skrbijo za rastline in živali, na katere so naleteli v kanalih. Ohranjajo celo nekatere oblike umetnosti. Umetnosti, ki je bila tam zgoraj, v Omnibiji, že davno prepovedana in je izumrla. Živijo kot želijo in nad njimi ni nikogar, ki bi jim določal, kako naj živijo. In to jih navdaja s prepričanjem, da so svobodni.

Svoboda njih, ki so skriti tam spodaj, je v resnici še bolj vprašljiva kot svoboda onih tam zgoraj. Znašli so se v sila nezavidljivih okoliščinah. Imajo sicer neokrnjen izvir čiste vode, a prehranjujejo se z ostanki, ki jih najdejo v smeteh. Njihova družba je organizirana in odprta, medse sprejmejo vsakogar, ne glede na njegove značilnosti in morebitne hibe, ter se trudijo živeti karseda polno življenje v sožitju s tem, kar jim je dano. A tega ni dosti, saj niti dnevne svetlobe ne vidijo prav pogosto, saj jih je strah, da bi zunaj srečali koga, ki bi jim želel škodovati. In prav tu se zaplete. Pri paradoksalnem dejstvu, da če želijo ohraniti svojo navidezno svobodo, potem se nikakor ne smejo in celo ne morejo premakniti iz jame. Če bi želeli kam drugam, bi izgubili čisto vodo in s tem prvi pogoj za preživetje. Če ne bodo dovolj previdni, jih bodo našli ljudje iz Omnibije in znova prisilili v svoj ukalupljen svet brez svobodne volje ali pa jih bodo celo ubili. Tako ostajajo tu, pod zemljo, na varnem. In potrdi se vsaka trditev o tem, da varnost šteje veliko več kot svoboda, saj lahko počnejo in delajo, kar želijo, le takrat, ko jih pri tem nič ne ogroža in je zadovoljena njihova potreba po varnosti.

Na začetku smo omenili, da vsak od nas v življenju teži k zadovoljevanju čim več potreb. Te potrebe v grobem lahko razdelimo na organske in psihološke, iz njih pa izhajajo različni fiziološki in psihosocialni motivi, ki ženejo človekovo ravnanje. Organske potrebe, ki jih ima človek, delimo na dvoje: na potrebo po ohranitvi življenja, torej

Gašper Jarni, Nataša Tič Ralijan

po hrani, vodi, kisiku, spanju, izogibanju bolečini, in na potrebo po ohranitvi vrste. Fiziološki motivi izhajajo iz organskih potreb in so nam načeloma prirojeni. V nasprotju s tem psihosocialni motivi izhajajo iz duševnega neravnovesja. Ameriški psihiater William Glasser trdi, da prav vsi psihosocialni motivi izhajajo iz samo štirih psiholoških potreb: potrebe po pripadnosti, potrebe po moči, potrebe po zabavi in, neizogibno, potrebe po svobodi. Ta pomeni človekovo prosto izbiro, neodvisnost in prostost in je zadovoljena le takrat, ko sami izbiramo in sprejemamo odločitve o tem, kako bomo živeli, s kom se bomo družili, kako se bomo izražali, v kaj bomo verovali in tako dalje. Na tem mestu pa Glasser zapiše tezo, ki je sila zanimiva, zlasti ko pogledamo našo skupinico odpadnikov ob izviru čiste vode in pomislimo na njihove ideje o svobodi. Glasser namreč predpostavlja, da v svobodi največkrat omejujemo sami sebe in da omejitve sploh ne prihajajo od zunaj. Omejujemo sami sebe, saj je zavest o tem, kar imamo, manj mučna od negotovosti glede tega, kaj bi utegnili dobiti.

Prav v tej trditvi je moč prepoznati enega glavnih vedenjskih vzorcev naših »zadnjih svobodnih«. Skupnost, ki so jo ustvarili, temelji na skrbi drug za drugega, se posveča vzgoji rastlin in živali, nič ni lepšega kot sveže vzklilo seme v Omnibiji že davno izumrle rastline ali let izumrlega metulja. A zadnji svobodni imajo tudi nekaj strogih pravil, ki jih ne sme prekršiti prav nihče. Eno od njih je prav to, da so zadnji. Poslednji. In da za njimi ne bo nikogar več, saj so se odločili, da ne bodo imeli otrok. S tem so sami sebi odvzeli pravico do zadovoljitve ene od dveh osnovnih organskih potreb, potrebe po ohranitvi vrste. A to menda le zato, ker je »planet tako uničen«, kot pravi Grofica. Vprašati pa se kaže, ali to res drži. Ne dejstvo o uničenem planetu, to je gotovo resnično, že če sklepamo samo po tem, kar spremljamo danes, petsto let, preden bo nastopil čas Omnibije. Pač pa velja razmisliti o resničnosti Groficiine trditve o tem, da je uničenost planeta razlog za njihovo odločitev. Ugovarjali bi lahko, da je ta prepričljivejša podkrepljena, če pomislimo, čemu bi se morala njihova skupina odpovedati, če bi želela ob izviru vzgajati naslednji rod, saj drži, kot smo zapisali, da svoboda ni tisto glavno, kar iščejo v svojem upor, pač pa je to varnost: varnost pred vplivi okolja, varnost pred smrtjo, varnost pred drugimi ljudmi, varnost pred vsem, kar je Omnibija. Način življenja, ki so ga vzpostavili, jim to varnost omogoča in vsaka sprememba, naj bo dozdevno še tako majhna, lahko to ravnotežje poruši. Pomislimo samo na Poštaričin komentar o samo še enih lačnih ustih več, ko se Nina znajde v njihovi sredini. Tisti spodaj trdijo, da je planet preveč uničen, da bi se življenje za njimi nadaljevalo, istočasno pa je Omnibija dokaz o ravno nasprotnem: če spremeniš način, če se prilagodiš, če si pripravljen ustvariti nekaj novega, se na svetu še vedno da dobro živeti. A ravno tu se skriva strah tistih pet metrov pod zemljo. Ne da bi s spremembami izgubili svobodo, pač pa, da bi jih spremembe porinile iz njihove cone udobja in prisilile, da se odpovejo varnosti, ki jo živijo in so je vajeni. »Ohranjamo, kar imamo,« zabiča Grofica. Otroci ne rojevajo, ker bi večje število članov njihove skupine pomenilo, da je treba delovanje le-te nujno reorganizirati in jo narediti bolj trajnostno, bolj samozadostno, da bo v njej sploh lahko živelo večje število ljudi. Skupina bi morala

postati organizirana družba, država, ki bi svoje prebivalce vzdrževala in jim omogočala udobno, varno življenje.

Na tem mestu je treba zapisati tudi to, da je varnost povsem osebno dožemanje in da se v povsem enakih okoliščinah razlikuje od posameznika do posameznika. Če vzamemo zgornji primer, lahko vidimo, da se je ob Nininem prihodu v jamo Poštarica takoj ustrašila za svojo varnost in se vprašala, ali ji bo skupina sploh še zmoгла zagotoviti dovolj hrane. Drugi okrog nje, denimo, tega pomisleka niso imeli ali pa jih ni zaskrbelo dovolj, da bi ga izrekli na glas, kar pomeni, da so se kljub obetu sprememb še vedno počutili varne.

Ta Poštaričin pomislek pa nam pokaže še nekaj drugega. Poudari že omenjeno dejstvo, da je varnost treba obravnavati celovito in na več ravneh. Poštarica pomislek izrazi v strahu za lastno dobrobit, lastno varnost, torej varnost posameznika. A s tem, ko zazna, da drugi teh pomislekov nimajo, ji postane jasno, da bodo s sodelovanjem in mislijo na vse njih kot celoto zagotovili, da bo varnost na ravni družbe ostala nedotaknjena, s tem pa bo povrnjen tudi občutek varnosti njej kot posameznici. Vendar pa ima Poštarica še en pomislek: prerokba pravi, da bo mednje prišel izdajalec. Kaj, če je Nina izdajalka in bodo zaradi nje v njihov mali raj pod zemljo vdrli sovražni Omnibijci? Tu gre za pomislek na ravni varnosti družbe, ki je pogojena z varnostjo na tretji, recimo ji mednarodni ravni. In izkaže se, kako je vse prepleteno.

Prav za to prepletenost pa so ti, ki se razglašajo za še zadnje svobodne, slepi. Njihovo sovraštvo do vsega, kar je Omnibija, njihova želja odtrgati se od nje in živeti povsem svoje, svobodno življenje jim zamegli pogled. Tako se svoje odvisnosti od Omnibije sploh ne zavedajo in ne zapazijo, da brez Omnibije ne bi bilo niti njih samih. Kajti Omnibija tudi njim zagotavlja varnost. S tem, da zagotavlja varnost na svojem ozemlju, namreč ne preprečuje groženj le svojim prebivalcem, pač pa tudi tistim, ki živijo čisto blizu. Predvsem pa so ti spodaj še kako odvisni od Omnibije v zagotavljanju hrane in drugih za življenje nujnih stvari, ki jih iščejo po kanalih in smeteh. Če ne bi bilo Omnibijcev, ne bi bilo kanalov, in če ne bi bilo Omnibijcev, ti kanali ne bi bili polni ostankov hrane in drugih smeti. Znova se vrnemo k paradoksu svobode, ki jo uživajo naši »zadnji svobodni«. V svobodo, ki jo živijo, so se zatekli v begu pred Omnibijo, a je prav Omnibija tista, ki jim jo sploh omogoča in zagotavlja. In če bi bilo konec z Omnibijo, bi bilo konec tudi z njimi oziroma z življenjem, ki so ga vajeni in si ga interpretirajo kot absolutno svobodo od vsega slabega, kar Omnibija predstavlja. Šele tako lahko opazimo krhkost človeškega ekosistema. Ne strinjamo se drug z drugim, bežimo drug od drugega in si ustvarjamo civilizacije in družbe, ki bodo boljše, naprednejše, enotnejše, plodovitejše, predvsem pa svobodnejše od tistih okrog nas. Hkrati pa prepogosto spregledamo, kako smo kljub razkolom med nami v sami srži preživetja neizogibno odvisni drug od drugega. In šele ko nastopi kriza, se zavemo ranljivosti znotraj te medsebojne odvisnosti. Šele ko se na enem koncu sveta za košček zemlje borita sprta soseda, kot posledica njunega medsebojnega uničevanja pa na drugem koncu sveta nekdo umre zaradi lakote, sprevidimo, da nihče od nas ni v celoti in čisto sam svoj.

Sara Gorše, Matic Lukšič

Lara Wolf, Lena Hribar Škrlec

TJAŠA MISLEJ

ENA CVETLICA LAHKO PRINESE VEČ VESELJA KOT PET TISOČ VRTNIC

Po napovedih znanstvenikov se našemu planetu grozeče bliža ekološka katastrofa, za katero smo v veliki meri odgovorni ljudje s svojimi gospodarskimi aktivnostmi. Zato ni presenetljivo, da so ekologija in z njo povezani družbeni boji osrednja tema tudi v gledališču. V sezoni 2022/2023 si bomo lahko ogledali kar nekaj uprizoritev z okoljsko tematiko. Ena takih je tudi mjuzikel z naslovom *Boljši svet* v produkciji MGL. Postalo je jasno kot beli dan, da bomo morali naš svet izboljšati, če bomo želeli omogočiti preživetje tudi naslednjim generacijam ljudi ter drugim živalskim in rastlinskim vrstam.

Filozof Leibniz je zapisal, da živimo v najboljšem možnem svetu od vseh potencialnih svetov, saj je takega ustvaril Bog, ki je popolno bitje. In na svetu obstaja zlo, ker je Bog ljudem dal svobodno voljo in razum, da se svobodno odločamo. Ali imamo dovolj razuma, da se izkopljemo iz jame, ki smo si jo sami izkopali? Že Voltaire se je v romanu *Kandid* ponorčeval iz Leibniza in njegovega optimizma ter opozoril na človeško neumnost, napuh in pohlep, ki lahko zameglijo razum in prinesejo uničenje. Kako bomo torej ustvarili boljši svet zase in za prihodnje generacije? Tu ne gre za vprašanje osebne sreče, družbenega napredka, visokega ali nizkega življenjskega standarda in podobno. Vprašanje se v resnici glasi, kako bomo na dolgi rok ohranili naš svet v takem ekološkem ravnovesju, ki omogoča življenje.

Mjuzikel *Boljši svet* se dogaja v prihodnosti, v novi dobi eona. Vsi ljudje živijo v Omnibiji, svet pa obvladuje ena sama korporacija s Predsednikom na čelu. Zapovedan je užitek, hrana je umetno proizvedena v laboratoriju, celo ljudje nastajajo v laboratorijih. Vsak posameznik je pod popolnim nadzorom oblasti. Ni več religije, kulture, umetnosti, države kot institucije. Ni več družine. Samo še sedanji trenutek in sledenje potrebi po telesnem ugodju. Nekaj podobnega smo lahko brali že v Huxleyjevem *Krasnem novem svetu*. V Omnibiji ni intimne ljubezni, spolnost je zgolj trenutni užitek. Vsi ljudje so telesno popolni in ves čas samo uživajo. Družbena ideologija je nekakšen primitivni hedonistični totalitarizem. Lahko bi potegnili določene paralele in naši določene podobnosti s sodobno družbo, v kateri si prizadevamo za hipno ugodje in popoln telesni videz. Sodobna tehnologija pa omogoča vedno večji nadzor nad posameznikom in prinaša nevarnost, da bomo postali odvisnosti od zaslonov in se odtujili.

Tehnologija po drugi strani omogoča družbeni napredek, omogoča izboljšanje življenjskega standarda. Zaradi tehnologije se nam ni treba ves čas ukvarjati z iskanjem in pridelavo hrane, zato se lahko posvetimo filozofiji, umetnosti, znanosti. Razvoj znanosti je človeku močno podaljšal pričakovano življenjsko dobo. A neodgovoren razvoj tehnologije ima tudi nevarne plati, na kar je opozarjal že Heidegger. Ne smemo si dovoliti, da bi postali sužnji tehnike in da bi tehnika do te mere postala samoumevna in vseprežemajoča, da bi ogrozila človekovo svobodno izbiro v odnosu do tehnike. Ne smemo priti do točke, ko bi tehnika človeku narekovala način bivanja. Vprašanje je, ali nismo že zdavnaj prestopili te meje patološke navezanosti in odvisnosti od sodobne tehnologije.

Nekaterim ljudem je kljub vsemu uspelo pobegniti iz Omnibije. V votlini pod zemljo je poslednji vir čiste vode, ki ga korporacija še ni našla. V podzemlju se ob vodi zbirajo in skrivajo odpadniki, ki nečejo živeti v Omnibiji. Ljudje, ki so se uprli. Vodja odpadnikov je Grofica, ki še verjame v ekološki način življenja. V podzemlju še vedno gojijo glasbo in umetnost. Ženske tudi v podzemlju ne smejo rojevati otrok, a iz drugačnih razlogov kot v Omnibiji. V podzemlju so proti rojevanju, ker je na svetu že preveč ljudi in ker je planet že preveč uničen. Zanimivo je to, da sta nosečnost in materinstvo že pri Huxleyju nekaj ogabnega.

V Omnibiji se ljudje ne rojevajo več, pač pa jih ustvarjajo v laboratorijih pod strogim nadzorom znanstvenikov zgolj za potrebe korporacije. Med uporniki v podzemlju pa je rojevanje otrok prepovedano zaradi katastrofalnih okoljskih razmer. Tudi v sodobnem svetu se pojavlja podoben odnos do rojevanja, ki se imenuje antinatalizem. To je filozofsko in etično prepričanje, da sta reprodukcija in rojevanje otrok sebična in škodljiva. Odločitev, da ne bomo imeli otroka, po nekaterih raziskavah privarčuje 58,6 tone ogljika letno, za enako količino privarčevanega ogljika bi morali 25 let živeti brez avtomobila. Po statističnih podatkih naj bi bilo v zahodnem svetu vse več parov brez otrok. Razlogi so gotovo večplastni in odvisni od okoliščin posameznega para, a med vzroki je vse pogostejši tudi strah pred prihodnostjo in nezaupanje v sposobnost človeštva, da bi znalo poskrbeti za prihodnje generacije. Po domače povedano, naj bi bil ta svet preveč usran, da bi vanj rojevali otroke. Mogoče pa se boljša rešitev skriva v načinu, kako vzgajati otroke, kot pa da jih sploh več ni.

Zelo problematično je človekovo polaščanje narave kot surovine, ki naj bi bila vedno na razpolago. V zadnjih desetletjih se sicer krepí zavedanje, da naravni viri niso neomejeni in da si človeštvo s pretiranim izkoriščanjem in onesnaževanjem narave koplje jamo. Pojavljajo se civilne iniciative, okoljska gibanja in aktivisti, ki zahtevajo spremembe, razvija se nova okoljska etika. Kljub vsemu se razmere na svetovni ravni ne izboljšujejo. Ravno nasprotno. Če smo leta 1940 letno v zrak izpustili približno 5 milijard ton ogljikovega dioksida in drugih toplogrednih plinov, je ta številka leta 2000 znašala okrog 25 milijard ton, leta 2021 pa že 36,4 milijarde kubičnih ton izpustov. Globalni položaj se poslabšuje kljub vsem ekološkim zavezam, ki obljublajo zeleni prehod. Del problema je gotovo v tem, da nekateri ljudje na ključnih odločevalskih položajih sodelujejo z različnimi lobiji in zmanjšujejo pomen podnebnih sprememb.

Ana Pavlin, Filip Samobor

Hkrati so opozorila znanstvenikov za vse nas razmeroma abstraktna in ta hip še oddaljena od naše neposredne prihodnosti, od naših vsakdanjih skrbi. Tako se rešitve prelagajo na jutri. A kaj, če bo jutri že prepozno?

Sredi Tihega oceana plava »nov kontinent« – Veliki pacifiški otok smeti. To je ogromna zaplata plastičnih odpadkov, ki se je nagnetla v Tihem oceanu, velika pa je več kot tri Francije. Točno velikost je sicer težko oceniti. Po eni od ocen naj bi bilo v vrtincu okoli 100 milijonov ton odpadkov. Pomemben podatek je, da se ta neizmerna količina smeti dnevno povečuje. Zaradi delovanja valov in sonca se plastika razgrajuje na vedno manjše delce, ki tonejo proti dnu ali se odlagajo na obali. Iz plastike pronicajo škodljive snovi, ki se v ogromnih količinah dnevno sproščajo v okolje. Posledic tega pojava znanstveniki še ne poznajo oziroma še niso dovolj raziskane.

V *Boljšem svetu* spremljamo boj med dvema svetovoma, boj med totalitarno Omnibijo in svobodnim podzemljem. Izražena je ideja upora proti korporaciji, proti neodgovornemu ravnanju z zemeljskimi viri. Na koncu je veliki Predsednik ubit in zaslutimo obet boljšega sveta. V naši resničnosti žal nimamo enoznačnih krivcev za ekološke probleme, zato tudi rešitve ne morejo biti enostavne. Kakšni staroselci v brazilskem pragozdu morda res niso čisto nič krivi za podnebne spremembe in so žrtve raznih korporacij, ki na njihovem ozemlju izkoriščajo naravne vire. Na drugi strani pa smo mi, povprečni potrošniki razvitih držav, ki smo hote ali nehote odvisni od korporacij, ki nam nudijo hrano in materialne dobrine, s svojimi nakupi pa ustvarjamo korporacijam dobičke.

Samo korenite spremembe načina življenja in proizvodnje bodo človeku omogočile preživetje na dolgi rok. Vsak posameznik se bo moral vprašati, kaj je pripravljen narediti za spremembe. Julijan, uporniški in ozavešeni Predsednikov sin, v mjuziklu očita Prospektorju, da je razčlovečen. Ali je problem sodobne družbe v tem, da smo razčlovečeni ali da smo še preveč človeški? Nietzsche je verjel, da je človek samo most k nadčloveku oziroma drugačnemu, novemu človeku. Vprašanje je, ali bomo k novemu človeku prišli šele po uničenju starega, po veliki okoljski katastrofi, ki je večina človeštva ne bo preživela, ali pa nam bo do novega človeka uspelo priti s transformacijo, s pomočjo sprememb, ki bodo veliko katastrofo lahko preprečile. V naravi človeka je, da želi imeti lagodno in udobno življenje, da stremi za zadovoljevanjem potrebe po nabiranju in posedovanju materialnih stvari, pa naj jih v resnici potrebuje ali ne.

Zakaj kapitalizem in potrošništvo povsod tako dobro uspevata? Človek je bitje, ki išče najlažjo in najhitrejšo pot do zadovoljivih potreb. Kot posamezniki se večinoma zavedamo škodljivih posledic človekovega vpliva na okolje, a pogosto se nam zdi, da sami ne moremo spremeniti ustroja kapitalistične družbe, da ne moremo vplivati na delovanje trga itd. Države po svetu pristopajo k raznim podnebnim sporazumom in zelenim zavezam za prehod na alternativne, zelene vire energije in za zmanjšanje izpustov ter količine odpadkov. A glede na napovedi znanstvenikov je treba ukrepati zelo hitro, da ne pademo v spiralo podnebnih sprememb. Te spremembe bi lahko radikalno spremenile pogoje bivanja na Zemlji in povzročile izumrtje mnogih rastlinskih in živalskih vrst, morda celo izumrtje človeka.

Ali bomo lahko ustavili okoljsko krizo zgolj z lepotnimi popravki kapitalizma, ki temelji na večni gospodarski rasti, na ustvarjanju dobička, na širitvi trga, na izkoriščanju naravnih virov, na razredni neenakosti in izkoriščanju poceni delovne sile, predvsem v nerazvitem delu sveta? Morda bodo potrebne korenitejše in hitrejše spremembe v politično-ekonomski organizaciji družbe, in to na globalni ravni. Zdi se, da imamo kot posamezniki na vse to precej omejen vpliv. A vendar obstajajo možnosti za aktivizem – od vsakdanjih potrošniških odločitev, pri katerih lahko zmanjšamo vsaj lastni ogljični odtis, do vključitve v okoljevarstvene organizacije in razna gibanja, ki so usmerjena k uporabi proti nadaljevanju istih izkoriščevalskih geopolitik in ki zahtevajo strukturne premike k brezogljicni družbi.

Ali je smiselno in upravičeno, da imam slabo vest, ko kupim jagode v plastični posodici za enkratno uporabo, ali gre pri tem za nepotrebno moraliziranje? Sem neodgovorna, če se mi pogosto ne ljubi prati pralnih plenit za dojenčka in uporabim tiste navadne, ki se jih niti pod razno ne da reciklirati? Pa ko vedno znova kupim avokado, čeprav vem, da je pridelan na okoljsko sporen način? Ko za v trgovino pozabim vzeti vrečko iz blaga in potem mi že vse stvari ležejo iz rok in se moram odločiti, ali je slabše kupiti novo plastično ali papirnato vrečko? Ali so vse te mini potrošniške odločitve sploh pomembne v širši sliki stanja, v katerem se je znašel planet?

Na drugi strani imamo mega korporacije s tovarnami, ki vsako minuto spustijo v ozračje na tone emisij, in lastnike kapitala, ki z luksuznim načinom življenja ustvarijo milijonkrat več odpadkov in izpustov kot povprečen zahodni potrošnik. Po tretji strani pa spet povprečen zahodni potrošnik ustvari tisočkrat več odpadkov in emisij kot en staroselec v brazilskem pragozdu. Okoljski problemi so globalni, izredno večplastni in niso črno-beli ali enostavno rešljivi. Izdelke korporacij kupujemo in uporabljamo vsi. Jih pač nujno potrebujemo. Pa jih res? Pred kratkim sem pisala priredbo *Malega princa* za radijsko igro in v glavi imam njegove besede, da ljudje gojijo na tisoče in tisoče vrtnic, pa v njih ne najdejo veselja. To, kar iščejo, bi sicer lahko našli že v eni sami cvetici. Če je Antoine de Saint-Exupéry tako razmišljal že leta 1943, kaj bi rekel ob pogledu na naša mega nakupovalna središča?

Nekatere okoljevarstvene organizacije predstavljajo družbenopolitični projekt, ki se imenuje *odrast* ali s tujko *degrowth*. Gre za trajno krčenje proizvodnje in potrošnje, ki naj bi izboljšalo ekološke pogoje ter povečalo globalno družbeno enakost. Družbe naj živijo po okoljskih zmožnostih, z odprtimi lokalnimi gospodarstvi in enakopravnejše porazdeljenimi naravnimi viri. Takšne družbe ne bodo prisiljene gospodarsko »rasti ali umreti«. Hkrati bi morali korenito prevrednotiti družbene vrednote. Ponovno bi morali premisliti o smislu in legitimnosti neomejenega kopičenja materialnih dobrin in zasebne lastnine. *Odrast* predlaga prehod na vsesplošno nižjo in trajnostno raven proizvodnje in potrošnje, torej krčenje gospodarskega sistema, ki bo pustilo več prostora za drugačno sodelovanje med ljudmi. Morda se vse to sliši kot nemogoča utopija, a če želimo resnične spremembe, moramo zahtevati nemogoče. In to čim prej.

Lena Hribar Škrlec, Ana Pavlin, Lara Wolf, Nataša Tič Ralijan, Gašper Jarni, Sara Gorše

BORŠTNIKOVA NAGRADA ZA IGRO
JANA ZUPANČIČ

za vlogo Barbare Fordham v uprizoritvi *Avgust v okrožju Osage* v produkciji Mestnega gledališča ljubljanskega

Strokovna žirija v sestavi Žanina Mirčevska (predsednica), Rok Andres, Primož Ekart, Giacomo Pedini in Igor Ružič je v utemeljitvi za nagrado zapisala:

»Jana Zupančič je ustvarila popoln dramski karakter, celovit in dovršen, v vsakem aspektu in trenutku prepričljiv. Skozi igro odstira kompleksne psihološke plasti lika in hkrati odmerja emotivna stanja s pravo mero v gestikulaciji, gibu, govoru in v celotni odrski prezenci. V igri je tudi dosledna žanru in stilu. Njen lik znotraj velike družinske drame ustvari zaokroženo dramo, ki vsebuje bistvo o soočenju s samim sabo kot nujni prelomnici v življenju slehernika.«

LENA HRIBAR ŠKRLEC

**Stanovsko nagrado Glas risanke Društva slovenskih avdiovizualnih igralcev (DSI)
in Sekcije plesnih ustvarjalcev (SPU) za leto 2022 prejme Lena Hribar Škrlec za sinhronizacije
Pikice v risani seriji *Šola za pošasti*, Angeline v risani seriji *Bela in Sebastijan*, naslovne vloge
v risanki *Sibila* in Jernejčkov v risankah *Kvartet rogov*.**

Lena Hribar Škrlec prepriča v vsaki vlogi znova. Ima izjemno igralsko sposobnost oblikovanja različnih vlog. Vsaki vdahne dušo, pa naj gre za otroka ali mlado žensko. Svoje vloge obogati z izjemno široko čustveno paleto in natančnostjo, like vodi konsistentno in samozavestno. V vlogi Pikice v seriji *Šola za pošasti* se je soočila z eno težjih nalog v sinhronizaciji: tekmovati je morala z originalom, pri katerem lik sinhronizira otrok. Leni je s svojim igralskim znanjem uspelo vlogo še nadgraditi in dodati čustvene razsežnosti, ki jih otroški igralec ne more doseči. Kot Angelina v seriji *Bela in Sebastijan* natančno, z obvladovanjem različnih čustvenih nivojev, kuje mlado punco na prehodu v žensko. V risanki *Sibila* z naklonjenostjo do drugačnih med nami oživi istoimenski link in ga obarva z vso potrebno senzibilnostjo. Njeni Jernejčki v risanki *Kvartet rogov* pa so razigrana in iskriva igralska bravura.

DUŠA ŠKOF

V gledališču so ljudje, ki stojijo na odru, in tisti, ki se smukajo v sencah zaodnja. Občinstvo ponavadi pozna samo tiste, ki stojijo v slapu svetlobe in nagovarjajo mrak dvorane. O tistih, ki so pomagali ustvariti ta hipni svet, ki se svetlika na odru, ne vedo veliko. Še manj vedo o tistih, ki so izbrali besedilo, igralce in navsezadnje tudi samo predstavo. To so ljudje, ki v zaodru hodijo tiho in skoraj neopazno, da ne bi motili igralcev in občinstva, in velikokrat se zgodi, da tako tudi zapustijo naš svet. Ena takih je bila tudi Duša Škof, gledališka režiserka, programska vodja Gledališča Park v Murski Soboti, ki nas je letos marca za vedno zapustila.

Kadar smo z Mestnim gledališčem gostovali v Murski Soboti, smo vedeli, da nas čaka dolga vožnja, ker se pot z avtobusom vedno vleče. Ampak nismo se pretirano pritoževali, ker nas je v Murski Soboti zmeraj pričakala nasmejana in prisrčna Duša Škof. Vsakokrat nas je toplo sprejela in z nami ostala ves čas do konca predstave. To je bilo še v času, ko smo predstave igrali v Gradu, pa tudi kasneje v prenovljeni dvorani Gledališča Park. Nikoli ne bom pozabila, s kakšnim ponosom in radostjo je Duša Škof govorila o novem gledališču, saj ji je nova dvorana omogočila, da je v Mursko Soboto pripeljala tehnično kompleksnejše uprizoritve. Vsakokrat znova pa nas je na gostovanju presenetila polna dvorana. Občinstvo je naše predstave spremljalo zbrano in posvečeno, tudi če smo gostovali z zahtevnejšimi uprizoritvami. Šele v pogovorih s tankočutno, milo in skromno Dušo Škof sem doumela, da je to občinstvo sad njenega vztrajnega in dolgoletnega dela. Duša Škof je sestavljala repertoarje abonmajev s prav posebno skrbjo in tehtaje razmerje med kakovostjo in lahkotnostjo vsebine. Nobena skrivnost ni, da bi več kot 75 odstotkov gledaliških obiskovalcev najraje gledalo samo komedije, saj gledališče razumejo kot prostor oddiha in zabave. Izbor uprizoritev večine kulturnih domov sledi tej želji, kajti s prodanimi vstopnicami si pokrijejo stroške nakupa predstave; ljudje so zadovoljni in županstvo tudi, ker s kulturo ni prevelikega stroška. Duša Škof pa je izbirala uprizoritve, ki so izstopale po kakovosti. Že mogoče, da so bile komedije, ampak so jih ustvarili najboljši med gledališčniki, zato so nosile močno sporočilnost in podirale formalne okvire komedijskega žanra. Kot izobražena in razgledana gledališka režiserka je Duša Škof z izjemno občutljivostjo presojala, katere so tiste uprizoritve, ki jih bo »njeno« občinstvo gledalo z zanimanjem in veseljem hkrati. V Murski Soboti je tako vzgojila generacije gledaliških sladokuscev. Še posebej previdna je bila pri izboru uprizoritev za mlade gledalce, ki so danes vsakodnevno izpostavljeni povodnji raznorazne kičaste in komercialne krame. Pri tem jo je vodila ljubezen do gledališča in do »njene občinstva«; in prav to je njena velika, nesnovna in pomembna zapuščina. Upam, da njeno življenjsko delo ne bo zdrselo v pozabo, kot z odra zdrsejše podobe, ko zavesa pade. Od srca si želim, da bi Duša ostala duša Gledališča Park še naprej.

Draga Duša, v imenu gledališčnikov se ti zahvaljujem za vse, kar si naredila za teater, vsem tvojim bližnjim pa izrekam iskreno sožalje. Pogrešala te bom!

Jure Gantar ESEJI O KOMEDIJI

JURE GANTAR

ESEJI O KOMEDIJI

Avtor spremne besede VILI RAVNJAK

Urednica Petra Pogorevc

Knjižnica MGL 179/2022

V zadnjih tridesetih letih je Jure Gantar za različne slovenske gledališke liste in znanstvene revije napisal vrsto člankov o komedijah, ki so jih naša gledališča v tem času uvrstila v repertoar. V *Esejih o komediji* je triindvajset izmed teh dramaturških razčlemb urejenih v logično povezano celoto, nekakšen vzorčen presek skozi zgodovino komedije od Aristofana do Matjaža Zupančiča in Iva Prijatelja.

Gantar komedije umešča v njihov zgodovinski in filozofski okvir, toda v vsakem eseju se osredotoča na en zorni kot, s katerega interpretira izbrano igro. Eseji metodološko segajo od t. i. »natančnega branja« posameznih besedil, pri katerem Gantar analizira nekaj ključnih vrstic v komediji (takšni so, recimo, prispevki o Plavtovih *Oslih*, Moliérovem *Don Juanu* in Ortonovem *Pornoskopu*), do širše zastavljenih literarnozgodovinskih in dramaturških primerjav med Cankarjem in Flaubertom, Valentinom in Chaplinom ter Ionescom in Descartesom. V esejih o Linhartu in Feydeauju je v ospredju žanr, medtem ko se prispevka o Aristofanu in *Skopuhu* posvečata gledališkemu podtekstu in uprizoritvenim zahtevam dramske predloge.

Eseji o komediji so kratek pregled razvoja komedije kot literarne zvrsti, pa tudi vpogled v temeljna teoretična vprašanja, povezana s položajem komedije v družbi. Časovni obseg knjige obenem pomeni, da se članki ukvarjajo tako s kritiško tradicijo kot tudi s sodobnimi teoretskimi težnjami. Razčlemba so podprte s strokovno literaturo, a so napisane dovolj poljudno, da so dostopne tudi širšemu občinstvu.

Izidor Leitinger, Lena Hribar Škrlec, Nataša Tič Ralijan, Lara Wolf, Nejc Škofic, Uroš Buh

IRA RATEJ, ANA DUŠA, IZA STREHAR, LUKA JAMNIK
A BETTER WORLD

Boljši svet, 2022

Musical

World premiere

Opening 2nd September 2022

700th premiere of Ljubljana City Theatre

STORY **IRA RATEJ**

DIALOGUES **IZA STREHAR** and **IRA RATEJ**

LYRICS **ANA DUŠA**

COMPOSER **LUKA JAMNIK**

DIRECTOR **GREGOR GRUDEN**

DRAMATURG **IRA RATEJ**

SET DESIGNER **URŠA VIDIC**

COSTUME DESIGNER **BJANKA ADŽIĆ URSULOV**

MUSIC ARRANGEMENT AND VOCAL PEDAGOGUE **SAŠO VOLLMAIER**

CHOREOGRAPHER **ANJA MÖDERNDORFER**

LANGUAGE CONSULTANT **MARTIN VRTAČNIK**

SOUND DESIGNER **SAŠO DRAGAŠ**

LIGHTING DESIGNER **BOŠTJAN KOS**

ASSISTANT TO VOCAL PEDAGOGUE **MAJA BEVC**

ASSISTANT TO SET DESIGNER **ANJA GRUDEN**

Stage manager **Borut Jenko**

Prompter **Neva Mauser Lenarčič**

Technical director **Janez Koleša**

Stage foreman **Matej Sinjur**

Head of technical coordinators **Dimitrij Petek**

Sound and video masters **Sašo Dragaš** and **Matija Zajc**

Lighting masters **Boštjan Kos** and **Bogdan Pirjevec**

Hairstylists and make-up artists **Jelka Leben**, **Anja Blagonja** and **Sara Dolinar**

Wardrobe mistresses **Angelina Karimović** and **Urška Picelj**

Property mistress **Erika Ivanušič**

The set was made under the supervision of master **Vlado Janc** and costumes under the supervision of mistresses **Irena Tomažin** and **Branka Spruk** in the ateliers of Ljubljana City Theatre.

Cast

THE CHAIRMAN **GABER K. TRSEGLAV**THE SECRETARY **KARIN KOMLJANEC**THE PROSPECTOR **MATIC LUKŠIČ**LUCIJAN **FILIP SAMOBOR**THE COUNTESS **NATAŠA TIČ RALIJAN**THE POSTWOMAN **SARA GORŠE** as guestTHE SEWERMAN **GAŠPER JARNI**1st PRIESTESS **LENA HRIBAR ŠKRLEC**2nd PRIESTESS **LARA WOLF** as guestNINA **ANA PAVLIN**MUSES (musicians) **IZIDOR LEITINGER /****SAŠO VOLLMAIER**

(keyboards)

NEJC ŠKOFIC /**ALEŠ OGRIN**

(keyboards)

UROŠ BUH /**ANŽE ŽURBI**

(drums)

In the last decade, the issues of environmental imbalance, pollution, putting nature and the whole of the planet under risk are gaining ground also on the European theatre stages. The repertoire choice is expected as it is raising awareness and publicly encouraging concrete changes in everyday life. However, the issues of ecology are nothing new in the world drama. One of the texts that prophetically draws attention to the attitude of corporations towards natural resources is *The Madwoman of Chaillot (La Folle de Chaillot)*, a poetic satire by Jean Giraudoux, written in 1943 and first put on stage in 1945, a year after the author's death.

The action is set in the future, when the world is dominated by a single corporation. It owns all natural resources, with the exception of the last resource of clean water that is in a cavern underground. The world of corporation, headed by the elusive Chairman, is completely instrumentalised, the reproduction and genetic manipulation of human species take place in laboratories, each inhabitant is given its own place and tasks to perform, while the nutrients are artificially produced, since the soil is infertile due to the pollution and lack of clean water. Underground, by the source of clean water, there gather renegades. Their informal leader is the Countess who strives to live with her followers in a different way: they grow their own food, recycle their waste and hide from corporate representatives. One day, their relative peace is disturbed by two newcomers: young Nina who was found exhausted on the banks of the toxic Black river, and Lucijan, a melancholic Chairman's son who jumped in the Black river due to depression. When the Countess finds out about Lucijan's true identity, she strenuously demands his execution, but the newcomers fall in love, and Nina makes a plea for Lucijan to be left to live. When the Chairman claims the last source of clean water for himself, a clash between the two worlds begins ...

In order to avoid activism and actualism, the authors have chosen to oppose two extreme social and existential alternatives that are not realistic, however, they encourage us to consider other ways of co-existing with nature – with a clear warning, of course, that our way of life needs to be changed, if we aim to create a better world for our descendants.

Pokrovitelj
Mestnega gledališča ljubljanskega

Energija za življenje

DRAMSKO BESEDILO

Ira Ratej, Ana Duša, Iza Strehar, Luka Jamnik
BOLJŠI SVET

Ljubljana, marec 2022

Ustvarjalci smo se navdihovali pri libretu *Dear World*, ki so ga Jerry Herman, Jerome Lawrence in Robert E. Lee leta 1969 ustvarili po predlogi poetične satire *Norica iz Chaillota (La Folle de Chaillot, 1943)* francoskega dramatika Jeana Giraudoux.

Osebe

PRESEDNIK
TAJNICA
PROSPEKTOR
JULIJAN
POŠTARICA
KANALIZATOR
PRVA SVEČENICA
DRUGA SVEČENICA
GROFICA
NINA
MUZE - TRIJE GLASBENIKI

I. DEL

1. prizor

Občinstvo se poseđa v dvorani in po zvočnikih se zasliši obvestilo.

POPAČEN NININ GLAS (*Prijazno in toplo.*)

Danes je pettisočsedemstoenaipetdeseti dan novega eona in tristotisočpetindvajseta ura te dobe. Použite ta dan z užitkom. Kulinarična noviteta današnjega dne so kotleti s sintetičnim mioglobinom in aromo brusnice, pridelani iz stročjih bobrov, vzgojenih v naših steklenjakih z dodanim vitaminom D in železom, ki jih že lahko utelesite z vašim hranilnikom. Naužite se užitka in ne pozabite živite in pustite umreti. (*Hitro.*) To sporočilo je umetno generirano in nanj nima smisla odgovarjati, ga je pa priporočljivo upoštevati.

V dvorani tema. Na odru Omnibija. Predsednik stoji sam v pramenu svetlobe.

PREDSEDNIK (*Počasi, razmišljujoče in tehtno.*)

Življenje samo je samo praznina. Mi smo tisti, ki ustvarjamo njegov smisel in nesmisel. Vse je odvisno samo od nas. Svobodni smo. Ampak ljudje se bojimo svobode. Omnibija je naše zavetje pred praznino svobode. Vse, kar je in bo, je Omnibija. Omnibija je naša maternica, naša hrana, naš spanec, je naša hiša biti. Vstali smo s pogorišča civilizacij in se otresli pepela religij, držav, kultur in umetnosti, kajti cesar ne rabimo, tega nimamo. Osvobodili smo se spon starševstva in družin, zatrli vse bolezni in premagali smrt. Zdaj smo večni, svobodni in popolni. V Omnibiji ni

preteklosti niti prihodnosti, obstaja samo zdaj. Ta trenutek. Naš trenutek. Užijmo ga v vsej polnosti. Ne bodimo sužnji užitka, ampak gospodarji uživanja. Ne čustvujmo, ampak raje čutimo. Vsak je sam svoj in vsi pripadamo drug drugemu. Ves planet je Omnibija. Mi vsi smo eno, združeni v Omnibiji – v zori novega človeštva.

POPAČEN NININ GLAS Prenos zaključen.

Predsednik sede. Medtem pridejo Tajnica, ki nežno poboža Predsednika, Prospektor, ki se klanja z bleščečim nasmehom, in ob njem mrki Julijan, ki srepro zre v daljavo.

PROSPEKTOR Kaj bi rekli, če bi vam povedal, da sem našel izvir čiste vode?

TAJNICA To je nemogoče, ker so vsi izviri naši.

In vsi so kontaminirani.

PROSPEKTOR No, ta nam je ušel.

TAJNICA Komu je ušel?

PROSPEKTOR Eeee ... meni. Meni je ušel.

TAJNICA (*Sarkastično.*) Prospektor je spregledal izvir čiste vode?!

Predsednik ga molče gleda.

PROSPEKTOR Se zgodi! Izvir je pet metrov pod zemljo. Iz zemeljske razpoke hlapijo tudi rahlo psihedelični, a nestrupeni plini. Koordinate so sto petdeset stopinj ...

PREDSEDNIK (*Ga prekine.*) A misliš, da jaz tega še ne vem?

PROSPEKTOR Misliš sem, da ne.

TAJNICA On ve vse.

PROSPEKTOR Potem tudi ve, da ob tem izviru živi nekaj ljudi, ki bi jih morali ...

TAJNICA (*Ga prekine.*) Saj bojo pocrkali, ker se samo od vode ne da živet!

PRESEDNIK Kar je živo, naj pomre, kar ni živo ... naj ostane mrtvo. Kar je mrtvo, je z razlogom mrtvo in živemu se izteka čas.

TAJNICA To si pa res lepo povedal.

PROSPEKTOR A bi lahko vse skupaj pospešili, da bi ...

TAJNICA (*Ga prekine.*) Julijan, kaj pa ti praviš?

JULIJAN Nima smisla.

TAJNICA Točno! (*Prospektorju.*) Nima smisla, da posegamo v logični razvoj dogodkov.

JULIJAN Ne, ne! Nič nima smisla.

TAJNICA (*Nežno.*) A si spet slabe volje, Julijan?

PRESEDNIK (*Julijanu.*) Ko spoznaš, da ti nič ne manjka, ti pripada vse svet.

JULIJAN Spet ena od teh tvojih ...

TAJNICA (*Ga prekine.*) Modrosti!

JULIJAN Fraz! Praznih fraz.

PRESEDNIK Oblika je praznina. Praznina je oblika. To je soodvisnost.

JULIJAN Sami nesmisli.

TAJNICA Julijan, no! Ne moreš se na tak način pogovarjat s Predsednikom sveta!

Julijanu je neprijetno, Tajnica ga pogladi po rami v znak podpore. Julijan odrine njeno roko, s čimer Tajnico nekoliko prizadene.

JULIJAN Pa saj to ni noben pogovor. Ker pogovor z njim sploh ni mogoč. Čista izguba časa! (*Julijan odide.*)

Prospektor pograbi priliko in preusmeri pozornost spet nase s tem, da Predsedniku izroči posodo s prozorno tekočino, v kateri so kamenčki različnih barv in velikosti. Predsedniku se zasvetijo oči. Zdi se, da se je povsem zamaknil v ogledovanje kamenčkov, ki jih jemlje iz vode.

PROSPEKTOR No, ko smo že pri čistosti, voda iz izvira je pitna, dokler se ne izlije v toksično črno reko, v katero se mečejo razni obupanci, da končajo svoje življenje.

TAJNICA Kot da bi njihovo telo pripadalo njim, in ne Omnibiji.

PRESEDNIK Niso mi všeč.

PROSPEKTOR Meni tudi ne! Zločinci so!

PRESEDNIK Kamenčki! Ko jih vzameš iz te tekočine, se ne bleščijo več. Rad imam lesk opala. In marmorja. Tudi modri granit in tanzanit sta lepa ...

TAJNICA (*Privoščljivo Prospektorju.*) Ha! Niso mu všeč kamenčki, ki mu jih nosiš.

PRESEDNIK Čas je otrok, ki se s kamenčki igra.

PROSPEKTOR V izviru je še več kamenja, ki bi ga lahko ...

TAJNICA Ne, ne, ne. Raje poskrbi za Julijana.

Zamoti ga. Razširi iskanje po bazi užitkarjev in mu najdi nekaj osebkov za spolno razvedrilo.

PROSPEKTOR To sem že naredil. Nihče noče v posteljo s človekom, ki izloča feromone obupa in melanholije. Že po vonju veš, da seks ne bo najboljši. (*Sarkastično Tajnici.*) Razen če bi se ti žrtvovala za višje cilje?!

TAJNICA (*Po tiho in grozeče Prospektorju.*)

Zapomni si, ti ritolizniški rudosledec, da si tukaj samo zato, ker si njegov prijatelj. Zato raje pridno sledi Julijanu, če hočeš ostati med nami.

PROSPEKTOR O tem ne odločaš ti!

TAJNICA Mi ni treba. Jaz samo šepetam. (*Nekaj zašepeta Predsedniku na uho.*)

PRESEDNIK Tisti, ki stoji na prstih, ne stoji trdno.

PROSPEKTOR Prav. Razumem. Pozdravljena. (*Prospektor poparjeno odide.*)

PRESEDNIK (*Glasno.*) Divina commedia! *Tajnica odkima.*

PRESEDNIK (*Glasno.*) Jantar Mantar!

TAJNICA Si spet pozabil geslo?

PRESEDNIK In kaj je?

TAJNICA (*Nagajivo.*) Ne povem.

PRESEDNIK Kako naj pa potem sprožim eksekucijo Prospektorja?

TAJNICA Saj ti je ni treba. To je bilo samo opozorilo.

PRESEDNIK Ker tisti, ki hoče žareti, zatemni svojo luč.

TAJNICA Točno!

2. prizor

Podzemlje. Ob izviru čiste vode. Najprej se v poltemi slišijo zvoki kapljanja vode, sem in tja vidimo obris človeškega bitja, ki gre čez prostor. Nekateri obstanejo ob prostoru, kjer so Muze, ob njih se iz sna prebujata Svečenici. Zvoki počasi postajajo melodični in se razvijejo v skupinsko pesem vseh podzemcev.

VSI

**Tukaj v tej temi,
tukaj v tej jami,
tukaj živimo,
tu je naše zavetje.**

**Tu ni lagodja,
tu ni svetlobe,
tu ni otrok, pri nas se
nič ne rojeva.**

**Mi smo poslednji,
tu, pri izviru,
zadnji svobodni,
vemo, kaj delamo,
se ne predajamo,
tu, tu pod zemljo,
tu je naše svetišče.**

Grofica odide. Svečenici sedita nekje v bližini Muz. Kanalizator začne zlagati stvari, ki jih je našel v kanalih. Poštarica priteče do njega in brska po vsem, kar je prinesel. Ob Kanalizatorju je Poštarica nekoliko poskočna, kot bi bila zaljubljena vanj.

KANALIZATOR (*Poštarici.*) Nekaj imam zate.

(*Ji izroči paketek.*)

POŠTARICA (*Odpira zamotan paketek.*) Oh, hvala.

Si bil na gori smeti ali v kanalu?

KANALIZATOR V kanalu. Na gori je prenevarno.

Saj veš gora ni nora, nor je tisti, ki gre gor.

Svečenici se zahihitata.

POŠTARICA (*Odpre.*) Vav, živa buba! Vzgojila bom metulja! (*Nerodno poljubi Kanalizatorja.*)

Svečenici spuščata cmokajoče zvoke poljubčkov.

Prideta Grofica in Nina. Ta obotavljajoče sledi Grofici in se prestrašeno ozira okoli sebe. Grofica sliši Poštaričino repliko.

GROFICA In vsi proteini bojo odfrfotali v nič.

Je ne bi raje pojedla?

POŠTARICA Saj imamo deževnike!

GROFICA (*Pokaže na Nino.*) To je Nina. Nina je nova.

Grofica se nameri, da bo predstavila Nino, a jo prekine zvok Muz. Zasliši se glasba, Svečenici padeta v trans. Vsi obmolknejo.

SVEČENICI

**Tenebris venit, prihaja tema,
vdira z onega sveta.
V trebuhu nosi luč pekla.
Najlepša od zvezd, Danica svetla.**

NINA Kaj je bilo to? Kaj ... kaj je ta zvok?

KANALIZATOR Petje.

GROFICA Glasba. Prva umetnost, ki je zadnja izumrla.

SVEČENICI

**Deklica zala, Danica svetla,
ogelj resnice, luč pekla.
Prišla je z onega sveta.
Tenebris regnat. Ura zla.**

MUZE

Tenebris regnat, tenebris regnat.

SVEČENICI

Najlepša od zvezd, Danica svetla.

MUZE

Tenebris venit, tenebris venit.

SVEČENICI

Vdira z onega sveta.

MUZE

Tenebris regnat, tenebris regnat.

SVEČENICI

V trebuhu nosi luč pekla.

MUZE

Tenebris venit, prihaja tema.

POŠTARICA (*Panično.*) Tema prihaja. Vsega bo konec.

KANALIZATOR Ne pretiravaj! Kaj pa »Danica svetla«? To je nov začetek.

GROFICA Kako pa se reče prinašalcu svetlobe po latinsko?

KANALIZATOR Luč je ... lux. Prinašalec pa ..., pa ... Hm ...

GROFICA Lucifer. Zvezda Danica, ki prinaša svetlobo, je lucifer po latinsko.

KANALIZATOR Izdajalec bo prišel med nas ali pa je že tukaj. To je prerokba?

POŠTARICA In kdo je lucifer?

DRUGA SVEČENICA Poštarica!

PRVA SVEČENICA Ki bo vzgojila metulja, ki nas bo vse izdal.

POŠTARICA (*Osuplo in agresivno.*) Vidve sta ...

KANALIZATOR (*Prekine Poštarico. Svečenicama.*) Lačni sta, a ne?!

Svečenci prikimata.

KANALIZATOR Tvojo bubo hočeta!

POŠTARICA Ne dam!

NINA (*Prestrašeno.*) Mogoče je bilo to o meni? Jaz sem zadnja prišla med vas.

Svečenci plešeta okoli Nine in pojeta.

SVEČENICI Izdajalka, pijavka, izdajalka, ubijalka!

Nina je vsa prestrašena. Poštarica že stopi do Nine in jo trdno prime.

GROFICA Izpusti jo!

Poštarica izpusti Nino.

GROFICA Gojili so jo v laboratoriju za rezervne dele.

NINA Pol življenja sploh nisem vedela zase.

GROFICA Potem so opustili program in ... (*Noče izreči, kar ve.*)

NINA Ene so odvrgli na sonce in druge v črne reke.

GROFICA Kanalizador je preveril njen vadetecum.

POŠTARICA Ampak prerokba pravi ...

GROFICA Prerokbe so prerokbe. Muze in svečenci imajo včasih prav, včasih pa ne. Jaz se bolj zanesem na svojo pamet.

KANALIZATOR Pamet je boljša kot žamet!

(Se edini hahlja svoji domisljici.)

NINA Kaj je žamet?

GROFICA Ni važno. Če hočeš ostati med nami, moraš izreči prisego. Dajmo!

Prisotni se zberejo in zresnijo. Muze začnejo igrati, podzemci zapojejo.

VSI

**Tukaj v tej temi,
tukaj v tej jami,
tukaj živimo,
tu je naše zavetje.**

**Tu ni lagodja,
tu ni svetlobe,
tu ni otrok, pri nas se
nič ne rojeva.**

Grofica medtem preobleče Nino iz generičnih oblačil, ki jih je imela iz zgornjega sveta, in ji izbere obleko med kupom oblačil, ki jih je prinesel Kanalizador. Poštarica Grofici iz svoje poštorske torbe izroči majhno zrno.

GROFICA To je eno zadnjih gensko nespremenjenih zrn koruze. Posadi ga. Skupaj z rastlino se boš tudi ti ukoreninila med nami. (*Izroči zrno Nini.*)

Nina ne ve, kaj bi z zrnom.

GROFICA V zemljo ga zakoplji.

POŠTARICA (*Nepotrpežljivo.*) To je zemlja. In voda.

Poštarica pokaže na posodo z zemljo, Nina zakoplje seme v zemljo, Poštarica ji izroči kanglico z vodo, Nina spet ne ve, kaj bi. Grofica ji pomaga, skupaj nagneta kanglico, da zalijeta zemljo.

VSI

**Mi smo poslednji,
tu, pri izviru,
zadnji svobodni,
vemo, kaj delamo,
se ne predajamo,
tu, tu pod zemljo,
tu je naše svetišče.**

Še prepevamo ...

GROFICA Ponavljaj za mano Jaz, Nina, svečano prisegam, da bom skrbela za vse, kar je.

Nina položi eno roko na srce, drugo pa dvigne v zrak.

NINA Jaz, Nina, svečano prisegam, da bom skrbela za vse, kar je.

GROFICA Za nove generacije živali in rastlin.

NINA Za nove generacije živali in rastlin.

GROFICA Ne pa za nov rod ljudi.

NINA Ne pa za nov rod ljudi.

Kaj pa to pomeni?

POŠTARICA Da ne smeš imet otrok.

GROFICA Planet je tako uničen, da ne bomo rojevale novih otrok. Sprejmemo pa vsakega, ki pride, in obdržimo vse, kar najdemo. Ohranjamo, kar imamo. Ti zdaj skrbi za to koruzo. Zalivaj jo, previdno jo nosi na sonce, naj seme vzklije v novo življenje.

VSI

**Mi smo poslednji,
tu, pri izviru,
zadnji svobodni,
vemo, kaj delamo,
se ne predajamo,
tu, tu pod zemljo,
tu je naše svetišče.**

GROFICA Zapoj z nami!

VSI

Še prepevamo ...

Nina, ki se trudi posnemati petje, iz sebe spusti neartikuliran glas. Svečenici se zahihitata. Grofica jo prime za spodnji del trebuha.

GROFICA Od tu spodaj potegni glas.

Nina globoko zajame sapo in prvič v življenju zapoje.

VSI in NINA

Še prepevamo ...

Vsi se postavijo v krog in se objamejo. Grofica odvede Nino.

POŠTARICA (*Kanalizatorju.*) Še ena lačna usta, ki jih bomo morali hraniti. Krasna pridobitev!

KANALIZATOR (*Poboža Poštarico.*) Kdor grdo gleda, grdo vidi.

3. prizor

Korporacija. Julijan sam. Lahko besno razbija stvari okoli sebe ali pa se zaletava v neprebojno steklo kot ptica v kletki.

JULIJANOV VADETECUM (*Ninin glas.*) Zaznavam hormonsko neravnovesje. Serotonin in dopamin sta padla pod minimalno vrednost. Kličem intervencijo.

JULIJAN Preveri še enkrat!

JULIJANOV VADETECUM (*Ninin glas.*) Preverjam. Prospektor, vhod 3.

Prospektor vstopi.

JULIJAN Kaj hočeš?

PROSPEKTOR Slediti ti moram.

JULIJAN Zakaj?

PROSPEKTOR (*Oponaša Tajnico.*) »Poskrbi za Julijana. Bla, bla, bla ... Najdi mu razvedrilo.« Po mojem je ta naduta ženskača proti vsem pravilom zaljubljena vate. A si opazil, da ima njen vadetecum tvoj glas?

JULIJAN (*Se kislo nasmehne.*) Ženskača! Smešno. Je pa kar nadležna, ja.

PROSPEKTOR Nadležna? A se hecaš? Ona je utelešenje bolne ambicije in arogance. Ampak jaz jo moram ubogat, ti si pa svoboden in lahko počneš, kar hočeš.

JULIJAN Jaz svoboden?! Jaz sem ujetnik!

PROSPEKTOR Ujetnik česa?

JULIJAN Edini med vsemi vami imam očeta ...

PROSPEKTOR ... ki je voditelj sveta!

JULIJAN ... ki me ves čas opazuje.

PROSPEKTOR Ne pretiravaj! Saj smo vsi ves čas pod nadzorom.

JULIJAN Ja, ampak tvoj vadetecum nima oči, ki gledajo s prezirom, in ti ne odgovarja z nesmisli.

PROSPEKTOR No, prav! (*Sarkastično.*) Ti si res največji revež, ker si izbran, da boš prevzel Omnibijo. Že vse življenje te vsi obožujejo in te vabijo na vse zabave, vse ženske in vsi moški so ti na voljo. Vse je tvoje, samo povej, kaj si želiš! No, kaj bi?

JULIJAN Nič od tega. Rad bi šel ven kot ti.

PROSPEKTOR Zunaj ni nič. Prežgana zemlja, gore odpadkov, žareča vročina, prah in črne reke. (*Zapoje.*)

**Kako se obrača ta Zemlja,
kako se vrti med planeti,
kot bolna, obupana starka,
ki noče še, noče umreti.**

JULIJAN (*Ga zmedeno gleda.*) Kaj je to?

PROSPEKTOR To je prepovedano in pozabljeno, torej nepomembno. Tebe, dragi moj, pa čaka mična in gibčna Xenex 226 ...

JULIJAN (*Poskuša peti kot prej Prospektor.*)

**Kot bolna, obupana starka,
ki noče še, noče umreti.**

PROSPEKTOR Sploh ne. Mlada in živahna specialistka za kozmične orgazme!

JULIJAN Greva skupaj!

PROSPEKTOR A bo spet trojček?

JULIJAN Ne, ne! Pejva skupaj ven.

PROSPEKTOR Ne, ne moreva.

JULIJAN Grem pa sam!

PROSPEKTOR Julijan, ne! Prosim! Če izgineš, bojo izginili mene ... (*Pade vznak, kot da je mrtev.*)

JULIJAN Obljubim, da se bom vrnil!

PROSPEKTOR In če se ne boš?

JULIJAN Me boš pa ti našel! Saj si prospektor!

PROSPEKTOR In ko te bom našel, te bom ...

JULIJAN ... kamenjal s svojimi (*Oponaša Predsednika.*) »lepimi kamenčki«!

Oba prasneta v smeh.

PROSPEKTOR (*Mu izroči list.*) Na, to je zemljevid. Vadetecum zunaj ne deluje dobro. (*Mu pokaže na zemljevidu.*) Čez to črno reko ne moreš, ker se je zrušil most. Tu se obrneš in greš nazaj.

JULIJAN Hvala ti. Res si dober prijatelj!

PROSPEKTOR Ne, nisem tvoj prijatelj. Jaz sem tvoja senca.

JULIJAN Ker imam senco, sploh vem, da sem živ. Pa uživaj pri Xenex 226! (*Se objameta.*)

PROSPEKTOR Ne bom. Nisem njen ujemek.

Julijan odide. Pride Tajnica.

TAJNICA Kje je Julijan?

PROSPEKTOR Nekje v kozmosu. Pri Xenex 226.

TAJNICA (*Prezirljivo in nejevoljno.*) Aha, tista samozvana specialistka orgazmične tantrike!

PROSPEKTOR Opa, to pa je ton ljubosumne samice!

TAJNICA Kaj si rekel?

PROSPEKTOR (*Trdno prime Tajnico z obema rokama in tiho govori.*) Vem, da si zaljubljena v Julijana. A si si sama priredila vadetecum, da ne zazna hormonskih manifestacij in čustvenih amplitud? Kaj bo, če aktiviram supervizijo, da malo preverijo nastavitve?

TAJNICA (*Se poskuša izviti iz Prospektorjevega prijema.*) Nehaj! Pusti me na miru!

PROSPEKTOR Ti pusti mene na miru! (*Jo izpusti.*)

TAJNICA (*Grozeče.*) Gledam te! Pazi, kaj počneš!

PROSPEKTOR (*Grozeče.*) Ti rajši pazi, kaj šepetaš!

4. prizor

Ob izviru vode. Svečenci slikata na slikarsko platno, le da trenutno še ne slikata veliko, temveč bolj druga drugo škropita z barvami. Na prizorišče stopi Nina. Svečenci povohata naokoli.

PRVA SVEČENICA Voham izdajalko.

DRUGA SVEČENICA Pridi sem!

PRVA SVEČENICA Nina, pridi sem, nama boš pozirala.

Nina stopi do Svečenic, onidve jo postavitva v pozu. V roko ji namestita jabolko in jo slikata.

NINA Kaj je to, kar počneta?

PRVA SVEČENICA Slikava.

DRUGA SVEČENICA Slikarstvo. Še ena mrtva umetnost.

NINA A ima uporabno vrednost? (*Svečenci se hihitata.*) Jaz res ne razumem, kaj je tu smešno.

DRUGA SVEČENICA Uporabna vrednost!

PRVA SVEČENICA Res si duhovita, pa se tega niti ne zavedaš.

DRUGA SVEČENICA Povej, kakšno je življenje zgoraj.

PRVA SVEČENICA Mora bit čudovito. Omnibija skrbi za vse. Nobenemu nič ne manjka.
 DRUGA SVEČENICA Napredna tehnologija, sintetična hrana v izobilju, vsi so telesno popolni in ves čas samo uživajo.

SVEČENICI

**Daleč je, daleč krasni zgornji svet,
 nama v tej jami ni več za živeti.**

**Daleč je, daleč svet, kjer vlada red,
 nama je tukaj dolgčas za umreti.**

**Zgoraj ni vezi,
 zgoraj vsak ima vse,
 zgoraj delajo otroke
 in živijo na obroke.**

**Čista dežela brez vseh skrbi,
 kjer vsak živi, kot se mu dodeli.**

**Zgoraj ni vezi,
 zgoraj vsak ima vse,
 zgoraj delajo otroke
 in živijo na obroke.**

NINA Pa kaj govorita! Omnibija je grozna. Povsod je nadzor. Če ne uživaš ali če samo pomisliš na kaj drugega, te izginejo!

PRVA SVEČENICA Je pa zato svetloba.

NINA Kaj bo vama svetloba?

DRUGA SVEČENICA Norčuješ se iz naju.

PRVA SVEČENICA Iz najine hibe.

DRUGA SVEČENICA Ki je v resnici najin blagoslov.

PRVA SVEČENICA Kdor hoče videti, mora gledati s srcem.

NINA Tudi z očmi se marsikaj opazi.

DRUGA SVEČENICA Hočeš reči, da sva slepi?

NINA Hočem reči, da prihajam od zgoraj in da je zgoraj eno samo sranje.

PRVA SVEČENICA Lažeš! Kradeš! Nič ne poveš!

NINA Ne lažem! Poslušajta me!

SVEČENICI

**Se kdaj spomniš na koktejl vitaminov,
 se kdaj spomniš na sodobno medicino,**

**se kdaj spomniš na zabave podivjane,
 se kdaj spomniš, kako sonce vstane,
 se kdaj spomniš?**

**Zgoraj ni vezi,
 zgoraj vsak ima vse,
 zgoraj delajo otroke
 in živijo na obroke.**

NINA Ljudje so številke, nihče nikogar več ne vpraša za ime. Nihče si ne upa na prosto. Sonce je postalo prevročje. Nikjer nič več ne raste, zato je vse umetno. Ni več čiste vode. Omnibija je s svojim pohlepom uničila ves planet!

SVEČENICI

**Sanjam, da se dvigam v Omnibijo,
 kaplje sonca mi oči izpirajo.
 Sanjam, da se dvigam v Omnibijo,
 vsi strahovi se v prah podirajo.**

NINA A sta to sploh doživeli?

Pojavi se Kanalizator, s seboj tovari ogromno robe, ki jo je nabral v kanalih.

KANALIZATOR Nista, ker sem ju našel kot dojenčici v kanalu. Zavrgli so ju, ker sta hendikepirani ...

PRVA SVEČENICA Mogoče bi naju zdaj lahko pozdravili. Vmes je šel napredek naprej.

DRUGA SVEČENICA Kam pa naj bi šel, nazaj?

Saj se ne imenuje nazadek.

PRVA SVEČENICA (*Bruhne v smeh.*) Nazadek! Napredek vodi v nazadek.

Svečenici se hihitata.

KANALIZATOR Je Grofica tukaj?

PRVA SVEČENICA Postavi se k Nini. Te bova naslikali kot Adama.

KANALIZATOR Nimam časa za to.

DRUGA SVEČENICA Grofica bo pa Eva. To ti bo všeč, a ne?!

Svečenici se hihitata. Kanalizator zastane, da bi nekaj rekel, pa si premisli.

NINA Kdo pa sta Adam in Eva?

PRVA SVEČENICA Ti nisi ne Eva ne Adam. Ti si kača.

DRUGA SVEČENICA Ker kača je izdajalka.

(Hihitanje.)

Nina zastoka.

KANALIZATOR Kakšna sploh je kača po vajinem?

DRUGA SVEČENICA Velika in kosmata.

PRVA SVEČENICA Rumena in oglata.

PRVA IN DRUGA SVEČENICA Takšna kot Nina!

KANALIZATOR Pojma nimata. Nikoli je nista

otipali, ker so izumrle. Že deset let nisem videl nobene. V kanalih vidim, kako se je spremenil ta svet. Včasih sem našel vse sorte hrane, rastlin, živali, danes pa ...

KANALIZATOR

**Ka-ka-kanali,
kanali so moj dom.**

**Glej vrečko, glej konzervo,
tam se cedi bencin,
tu rijem skoz odplake,
tu delam, tu živim.**

**Po kanalih se potikam,
se pomikam, nesnago razmikam,
kot podgana iščem hrano,
da nahranim z njo ljudi.**

**Kanali so zasuti,
zmanjkuje nam kisika,
prihodnost se izmika
in ponika v smeteh.**

**Včasih tekla, tekla skoz kanale voda je
odpadna iz gornjega sveta.
In so tekli, tekli z vodo naši upi,
da se preživeti da.**

**Glej crknjenega hrošča,
tam ribje so kosti,
razžira jih kislina,
še ščurki so odšli.**

**Zdaj smo sami v tej votlini,
v tej tišini, temačni duplini.
Kar se zrine dol z višine,
je le senca prejšnjih dni.**

**Kanali so zasuti,
zmanjkuje nam kisika,
prihodnost se izmika
in ponika v smeteh.**

**Včasih tekla, tekla skoz kanale voda je
odpadna iz gornjega sveta.
In so tekli, tekli z vodo naši upi,
da se preživeti da.**

VSI

**Tudi gnla hrana je nebeška mana
tam, kjer nič ne raste, nič ne klije.
Več kot božja uteha, ki te reši greha,
vredne so pomije.**

KANALIZATOR

**Zdaj od zgoraj
k nam prihaja le še strup.
Smrad razrašča
v črn se obup.**

**Po kanalih se potikam,
se premikam, se izmikam,
se potikam, se premikam.**

VSI

**Ka-ka-ka-kanali,
kanali so naš dom.**

DRUGA SVEČENICA Zdaj pa vlečeš ven izdajalce.

PRVA SVEČENICA Izdajalke!

Nina zastoka.

KANALIZATOR Nina, ne skrbi. Jaz sem te našel in pregledal tvoj vadetecum. Grofica pa te je potrdila, ker ona vidi v dušo in ve, da v tebi ni nobenega zla in tudi nevoščljiva nisi kot nekateri tukaj. *(Pokaže na Svečenici.)*

Prihaja Poštarica. Svečenici jo zaznata prej kot Kanalizator in Nina.

PRVA SVEČENICA Hej, Poštarica, veš, kaj je rekel Kanalizator o tebi?

POŠTARICA Kaj?

DRUGA SVEČENICA Da si nevoščljiva!

KANALIZATOR Nisem! Ni res! Prisežem ti, da nisem ...

POŠTARICA (*Odmahne z roko.*) Tisti plin jima je že čisto skisal možgane!

POŠTARICA (*Odgrne ponjavo, ki je razprostrta čez nakupovalni voziček. Zagleda nezavestnega Julijana.*) Kdo je to?

Nina stopi do Julijana.

KANALIZATOR Našel sem ga v črni reki.

NINA A je živ?

POŠTARICA Je. Ampak ne po svoji volji, če se je vrgel v reko.

SVEČENICI A je lep?

KANALIZATOR Hja, vsake oči imajo svojega malarja! (*Se zaheheče.*)

NINA Lep je. Kdo pa je?

KANALIZATOR Nimam pojma. Njegov vadetecum ne dela. Sem ga že priključil na napajanje, bomo kmalu izvedeli. Vprašanje pa je, če bo fant preživel. Veliko strupa je v reki. Vbrizgal sem mu grofičina zelišča, da se razstrupi.

POŠTARICA Kaj, če je on izdajalec iz prerokbe?

KANALIZATOR Ne vem ..., bo Grofica povedala.

Ona prebere vsako dušo. (*Poštarici.*) Boš ti pazila na njega, dokler se ne zbudi?

POŠTARICA Boš ti zalil vse grede, zvlekel noter vse lonce in presejal zemljo?

SVEČENICI Ga bova midve ...

KANALIZATOR (*Veselo.*) Slepa kura zrno že najde, ampak za stražo pa ni.

PRVA SVEČENICA Kaj je to?

DRUGA SVEČENICA Kura?

NINA Bom jaz pazila na njega! Po isti poti sva prišla sem. Lahko mu pomagam.

KANALIZATOR (*Oklevajoče.*) Prav. (*Svečenicama.*) Mi lahko vidve pomagata s tem?

Poštarica odide v nasprotno smer kot Svečenci in Kanalizador, ki skupaj nesejo goro robe. Nina ostane sama z Julijanom in si ga ogleduje. Zastrmi se vanj. Na njen obraz se prikrađe nežen nasmeh. Dotika se ga in mrmra melodijo iz svojega songa.

5. prizor

Omnibija. Tajnica se nervozno premika po prostoru. Tajničin vadetecum govori z Julijanovim glasom.

TAJNIČIN VADETECUM Stopnja nakopičenih soli in kislin na koži se približuje kritični meji.

TAJNICA Ja, vem, ja ...

TAJNIČIN VADETECUM Osebna higiena nas ohranja zdrave in privlačne ...

TAJNICA Utihni že!

TAJNIČIN VADETECUM Khm ...

TAJNICA Kaj spet?

TAJNIČIN VADETECUM Prihaja Prospektor.

TAJNICA Končno!

Prospektor vstopi.

TAJNICA Julijan je izginil!

PROSPEKTOR Najbrž se kuja v kakšnem kotu.

TAJNICA Njegov vadetecum je mrknil.

PROSPEKTOR Kako pa ti to veš?

TAJNICA Pač vem. Tako kot ti veš, kje je Julijan.

PROSPEKTOR Ne, tega ne vem. Vem pa, da tvoja zaljubljenost oziroma obsedenost, če je sploh kakšna razlika med tema dvema ... afektoma, ni zdrava.

TAJNICA Julijan je moj ...

PROSPEKTOR (*Jo ostro prekine.*) Romantično lastninjenje in monogamija sta prepovedana, moral bi te prijaviti.

TAJNICA (*Odločno in stvarno.*) Julijan je moj sin!

PROSPEKTOR Aja, ti si prispevala svoj DNK in zdaj misliš, da si ...

TAJNICA Jaz sem ga rodila. Predsednik naju ni eliminiral, ker sem prisegla, da nobenemu ne povem, da sem mama.

PROSPEKTOR Aha, zato je takšen!

TAJNICA Kakšen?

PROSPEKTOR Psihično neuravnovešen. Čustveno labilen. Njegov DNK je niz naključnih spojev. (*Sarkastično.*) Naš izbranec, bodoči vodja korporacije, predsednik sveta je v bistvu navaden genetski škart!

Tajnica zajoče.

PROSPEKTOR Kako ogabno! Nehaj že!

TAJNICA (*Jok jo popolnoma prevzame.*) Ne morem, ne morem ...

PROSPEKTOR Kako gnusno in fascinantno hkrati.

Še nikoli nisem videl tega v živo ... Čez koliko časa bo tvoj nos začel proizvajati sluzast izcedek?

TAJNIČIN VADETECEM Raven oksitocina se dviguje. Stopnja soli presega ...

TAJNICA (*Vadetecemu.*) Utihni! (*Prospektorju.*) Prosim, pomagaj. Poišči Julijana.

PROSPEKTOR Potem rabim dovoljenje za izhod.

TAJNICA (*Zgroženo osupne.*) Kaj? Ven je šel? (*Ostro napade Prospektorja.*) Pustil si, da gre v kontaminirano cono?! Sončna radiacija ga bo ubila! Prijavila te bom!

PROSPEKTOR Kar izvoli, prijavi me in nikoli več ne boš videla ... (*Z odporom.*) svojega sina.

Tajnica pritisne na gumb. Alarm. Prospektor in Tajnica se nepremično gledata. Pride Predsednik.

PRESEDNIK Kaj se dogaja?

TAJNICA Julijan je nekje v kontaminirani coni.

PRESEDNIK Kjer koli je, je to kraj, kjer mora biti.

PROSPEKTOR (*Se vehementno zlaže.*) Ugrabljen je bil.

TAJNICA (*Presenečeno.*) Kaj?!

Tajnica hitro ugotovi, kaj Prospektor hoče.

PROSPEKTOR To se ne bi zgodilo, če bi pravočasno preprečili nelegalno prisvojitve našega vodnega izvira.

PRESEDNIK Včasih zaradi dreves ne vidimo gozda.

TAJNICA Kaj bomo?

PRESEDNIK Včasih se moramo odločiti med tem, kaj lahko in kaj je prav.

PROSPEKTOR Torej imam dovoljenje?

PRESEDNIK Nihče te ne more raniti brez tvojega dovoljenja.

PROSPEKTOR Prav. Razumem. Recimo. Pozdravljena.

(*Odiše.*)

TAJNICA Upam, da je še živ.

PRESEDNIK Če si mrtev, preden umreš, po tem, ko umreš, nisi mrtev.

TAJNICA Včasih res zveniš, kot da si brez srca.

PRESEDNIK Življenje je kot grad iz peska.

Zgradiš ga in uživaš v njem. In ko pride čas, pustiš, da se sesuje.

Tajnica ga osuplo pogleda in spet plane v jok. Predsednik odide in za njim poklapana Tajnica.

6. prizor

Podzemlje. Julijan leži nezavesten na tleh, Nina ima njegovo glavo v naročju, boža ga. Julijan se predrami.

JULIJAN (*Sprašuje vadetecemu.*) Kje sem?

NINA Vse je v redu.

JULIJAN A sem mrtev?

NINA Nisi.

JULIJAN (*Jo zmeden pogleda.*) A to ti odgovarjaš?

NINA Našli smo te v črni reki.

JULIJAN Ta tvoj glas ... Kdo si ti?

NINA Nina.

JULIJAN Tvoj glas. Slišal sem ga že.

NINA Nemogoče.

JULIJAN (*Ponovno poskusi vstati. Sprašuje vadetecemu.*) Kako pridem domov?

NINA Bi rad, da ti pomagam?

JULIJAN (*Z roko nakaže Nini, da se ne pogovarja z njo. Sprašuje vadetecemu.*) Me že iščejo?

NINA Kdo?

Julijan ji z roko spet nakaže, da ne govori z njo. Nini se posveti.

NINA Aja, tvoj vadetecemu je izključen. Ne morejo te izsledit.

JULIJAN Našli me bojo. Nazaj moram.

NINA Muze, prosim!

Muze zaigrajo melodijo, ki jo je Nina mrmrala v prejšnjem prizoru. Julijan se odpravi, noge ga še ne držijo povsem, poleg tega ne ve točno, kam bi šel. Pade, se pobere, naredi nekaj korakov in spet pade. Med Nininim songom vstane in jo zamaknjeno posluša.

NINA

**Ni boga, ki mogel bi odmeriti,
kdaj se človek konča,
ni nebes, ki mogla bi zamenjati,
kar je še ostalo od sveta.**

**To je vse, kar je, to je vse, kar je,
to življenje, ta votlina, te smeti.
Črna reka ljudi od ljudi deli,
zgoraj oni, tukaj spodaj smo pa mi.**

**Kaj bi dala, da bi nekje bila,
kjer bi delala to, kar si želim.**

Se potapljala v odsev neba
in bi delala to, kar si želim.

Ni obljube svetlejše prihodnosti,
z nami vse se konča,
zadnja pesem razlega se v temi,
da slavi, kar je ostalo od sveta.

To je vse, kar je, to je vse, kar je,
to telo, ta obraz, ta glas.
Kar se izteka, je naš edini čas,
od pozabe loči nas le tanek las.

Kaj bi dala, da bi nekje bila,
kjer bi delala to, kar si želim.
Se potapljala v odsev neba
in bi delala to, kar si želim.

*Med songom jo Julijan začudeno gleda. Še nikoli ni
slišal petja.*

JULIJAN Ta zvok ... Kaj je to?

NINA To je petje. Glasba.

JULIJAN Jaz čutim tvoj glas.

NINA In jaz slutim tvoj glas.

Nina se nežno dotakne Julijana, ki začne peti.

JULIJAN

Kaj bi dal, da bi tu ostal,
kjer bi delal to, kar si želim.
Tukaj bi živel, s tabo pesmi pel
in bi delal to, kar si želim.

OBA

Kaj bi dala, da bi nekje bila,
kjer bi delala to, kar si želim.
Se potapljala v odsev neba
in bi delala vse, kar si želim.

*Nina da Julijanu jabolko. Julijan ga gleda, ne ve,
kaj naj počne z njim. Nina se nasmehne, mu vzame
jabolko in ugrizne vanj, nato mu jabolko vrne.*

JULIJAN Kaj je to?

NINA Hrana.

*Julijan nezaupljivo prime jabolko in si ga ogleduje.
Povoha ga in potipa. Z jezikom ga malo oblizne,
obraz mu zažari kot otroku.*

JULIJAN Ne poznam tega okusa.

NINA Sladko je ... To je naravna hrana. Jabolka.
Žito. Deževniki.

JULIJAN (*Nima pojma, o čem govori Nina.*) Kaj
misliš s tem »naravna«?

NINA Da je vse ..., da smo vsi taki, kot smo
v resnici. Smo, kar smo.

JULIJAN Ja, in ti si ..., lepa si.

NINA (*Se nasmehne.*) Pomagala ti bom. Tudi
mene so našli v črni reki.

JULIJAN Jaz ne rabim nobene pomoči.

NINA (*Ga poboža.*) Vsak rabi nekoga.

JULIJAN In koga rabiš ti?

NINA Tebe. (*Se strastno poljubita.*)

7. prizor

*Na meji med podzemljem in Omnibijo. Poštarica
nosi v rokah škatlo. Za njo stopajo zakriti
podzemci, ki se ji pridružijo pri petju.*

POŠTARICA

Rdeča zarja gori gre,
oj, rumeno sončece,
vžiga polja in gore,
oj, rumeno sončece,
zemljo žge, suši vode,
oj, rumeno sončece,
trosi smrt, budi gorje,
oj, rumeno sončece,
ni več ptic, da žvrgole,
oj, rumeno sončece,
ni več rož, da zacvete,
oj, rumeno sončece,
mrtvo širno je polje,
joče, joče mi srce,
oj, rumeno sončece,
oj, rumeno sončece.

Spomnim se otroških dni,
vidim, če zaprem oči,
sredi nizke trave
belo rožo, ki cveti.

Prva zarja se svetli
in oživlja vse stvari,

**ptički pojejo lepo,
ko sonce kličejo.**

**Buba se prepolovi,
zlat metulj se izlevi,
v zraku nežno zadrhti,
v mlado jutro poleti.**

**Spomnim se otroških dni,
vidim, če zaprem oči,
svet obljub in čudežev,
ki ga davno že več ni.**

VSI

Kam je šel ta svet?

POŠTARICA

**Rdeča zarja gori gre,
vžiga polja in gore.**

VSI

Kam je šel ta svet?

POŠTARICA

**Zemljo žge, suši vode,
trosi smrt, budi gorje.**

VSI

Kam je šel ta svet?

POŠTARICA

**Ni več ptic, da žvrgole,
oj, rumeno sončece.**

VSI

Kam je šel ta svet?

POŠTARICA

**Ni več rož, da zacvete,
mrtvo širo je polje,
oj, rumeno sončece,
joče, joče mi srce,
mrtvo širo je polje,
oj, rumeno sončece.**

*Poštarica ostane sama. S strani jo gleda
Prospektor, a ga ne opazi. Svečano odpre škatlo in
stopi nekaj korakov stran od škatle.*

POŠTARICA Razgrni krila, moj lepi metulj, preveč
lep za temo in prekrhek za svetlobo. Naj
se zalesketajo barve tvojih kril v tej kruti
prostosti!

*Vtem Prospektor plane iz skrivališča in vzame
škatlo. Zapre jo, še preden metulj vzleti.*

POŠTARICA Daj sem!

*Prospektor se igra s škatlo. Poštarica plane nanj in
mu jo skuša vzeti, a jo Prospektor spretno umika.*

Poštarica obstane in ga pogleda.

POŠTARICA To je moje. Daj nazaj!

*Poštarica še enkrat skuša vzeti metulja, ampak se ji
Prospektor izmakne, Poštarica pade.*

PROSPEKTOR Kaj pa skrivaš, ti smrdeča
umazanka? *(Pokuka v škatlo.)*

Poštarica vstane in s sebe otepa umazanijo in prah.

POŠTARICA Kaj te briga!

PROSPEKTOR Ohoho! Metulji so izumrli pred
petdesetimi leti.

POŠTARICA Ta je moj. Vzgojila sem ga iz bube.

PROSPEKTOR Kakšna izguba časa! No, takole se
zmeniva, ti pripelješ našega predsednika, jaz
pa ti vrnem metulja.

POŠTARICA Mi nimamo predsednika.

PROSPEKTOR No, kdor koli je bolj pomemben od
tebe.

POŠTARICA Mi smo vsi pomembni.

PROSPEKTOR Vedno je eden bolj pomemben kot
drugi.

POŠTARICA Ne, ni.

PROSPEKTOR Glej, jaz sem v tem trenutku najbolj
pomemben zate, ker imam tvojega metulja,
ki mu bom izpulil krila, če ne greš iskat
taglavnega.

POŠTARICA Ne! Tega ne smeš!

PROSPEKTOR Ali pa ga bom pojedel.

*Prospektor seže v škatlo, da bo dal metulja v usta,
medtem pa gleda Poštaričino reakcijo.*

POŠTARICA Prosim, ne. Tudi če bi imeli glavnega
in tudi če bi jaz šla do nje ..., mislim, njega, ne
bi prišla ..., ne bi prišel sem.

PROSPEKTOR Ja, res škoda! *(Zapre metulja
v škatlo.)* Če me jutri, ko se vrnem, pred to

jamo ne bo čakal nihče razen tebe, bova skupaj uživala, ko bom do smrti zmrcvaril tvojega pisanega žuška.

Oba odideta. Iz jame pride Nina in vključi svoj vadetecum. Omahuje. Potem ga ugasne in steče nazaj v globino.

8. prizor

Tajnica nervozno hodi gor in dol. Predsednik sedi z zaprtimi očmi.

TAJNICA Nobenega sporočila. Nič. Tišina.

PREDSEDNIK Ko ne moreš nič, kaj lahko storiš?
TAJNICA Ne vem. Ne razumem teh tvojih ugank.

Julijana pa samo begaš z njimi.

PREDSEDNIK Če razumeš, so stvari take, kot so.

Če ne razumeš, so stvari take, kot so.

Vstopi Prospektor.

TAJNICA Si ga našel?

PROSPEKTOR Ja in ne.

Predsednik z zanimanjem pogleda Prospektorja.

PROSPEKTOR Našel sem ga, ampak je bil že mrtev.

TAJNICA Mrtev? Ne, ne, ne ... Moj Julijan ...

Tajnica se zgrudi od bolečine. Prospektor in Predsednik jo ravnodušno gledata.

PROSPEKTOR (*Tajnici.*) Zdaj, ko bi morala mislit, si se sesula. Vidiš, kako so čustva škodljiva.

TAJNICA (*Se duši v joku.*) Kaj se je zgodilo z njim? Kako je ...

PROSPEKTOR Ljudje, ki živijo ob vodnem izviru, so ga ugrabili in ubili, ko so izvedeli, kdo je.

Tajnica izgubi zavest. Predsednik in Prospektor jo ravnodušno opazujeta. Prospektor Predsedniku izroči škatlo z metuljem. Predsednik se nemudoma zamoti z njo, skoraj potopi svoj obraz v odprto škatlo in opazuje metulja.

PREDSEDNIK Lepidoptera. En sam zamah metuljevih kril lahko sproži vihar.

PROSPEKTOR In vse bo spet kaos. Tam, kjer sem ga našel, imajo še več metuljev.

Predsednik z nogo splošči škatlo z metuljem.

PREDSEDNIK Bolje mrtva gosenica kot metulj, ki krili.

PROSPEKTOR Razumem! Udarili bomo z vsemi silami.

Predsednik odide. Prospektor pobere sploščeno škatlo in odide. Tajnica se počasi pobira.

TAJNICA Prekleti morilci, izmečki, barbari ...

Vse bom uničila! Noben mi ne bo ušel ...

(Tajnica odide.)

9. prizor

Pri izviru čiste vode. Kanalizator in Grofica govorita pritajeno in hlastno.

GROFICA Kaj misliš s tem, da je ta novi nesrečnik drugačen?

KANALIZATOR Ehm ... njegov DNK je ..., naraven je ..., nihče ni posegal v gene.

GROFICA Hočeš reč, da ni bil umetno spočet?

Da ga je rodila ženska?

KANALIZATOR Tako izgleda.

GROFICA To je lahko past. Zanaladž so poslali takega, ki je gensko naraven, da bi ga mi sprejeli medse. Mogoče pa prerokba res drži?!

KANALIZATOR Ampak meni deluje kot dober človek. Nesrečen, ampak dober.

GROFICA A je zdrav?

KANALIZATOR Ja. Nič mu ne manjka.

GROFICA A lahko ugotoviš, kdo sta starša?

KANALIZATOR Bom poskusil.

GROFICA Kako mu je ime?

KANALIZATOR Julijan.

GROFICA Jupitrov otrok. Otrok najvišjega med bogovi. (*Se zdrzne ob spoznanju.*) Nomen est omen!

KANALIZATOR Ime je znamenje česa?

GROFICA On je Predsednikov sin!

Priteče prestrašena Poštarica.

POŠTARICA (*Grofici neučakano in hlastavo.*)

Metulja mi je vzel, iz Omnibije je, in rekel, da mu bo krila, krila, da mu bo izpulil, če ..., tebe hoče ..., drugače bo pa metulja ..., nazaj pride čez ...

GROFICA (*Poštarici.*) Zberi se!

POŠTARICA Eden iz Omnibije hoče govorit s tabo.

Jutri te bo čakal zunaj.

GROFICA Nikamor ne grem. Julijan pa mora proč!

KANALIZATOR S takim nezaupanjem ustvarjaš
enak svet, kot je Omnibija.

GROFICA Aja? Kdo pa je izumil vadetecum?

KANALIZATOR Jaz sem hotel samo pomagat
ljude. Ustvarit boljši svet.

GROFICA In si ustvaril sistem totalnega
nadzora.

POŠTARICA (*Glasno zakriči.*) Za življenje in smrt
gre!!

KANALIZATOR Ja, za življenje nedolžnega
mladeniča.

POŠTARICA Prosim te, reši metulja!

KANALIZATOR Reši človeka!

*Priteče radostna Nina in objame Grofico, ki ji ni
povsem jasno, kaj se dogaja.*

NINA Srečna sem! Prvič v življenju sem srečna!

GROFICA Nina, res nimam časa ...

NINA Mislim, da sem se ...

POŠTARICA (*Nini. Glasno.*) Utihni! (*Kanalizatorju.*)

Ta človek nas lahko vse uniči!

*Grofica potegne na plano staro pištolo in jo izroči
Kanalizatorju. Nina, Kanalizador in Poštarica
ostrmijo.*

GROFICA Ubij Julijana!

NINA Ne!

GROFICA Saj se je hotel sam ubiti.

NINA Ne, ne, ne smeš! Jaz ga ljubim!

*Grofica, Kanalizador in Poštarica začudeno
pogledajo Nino.*

NINA

**Samo jaz in on sva bila budna,
na vsem svetu, tistega večera;
in zrak med nama, ki ga ni bilo,
je bil prihodnosti edina mera.**

Ležala sva na ozki, gladki skali
in črna reka je pod nama tekla,
vprašal me je, če se bojim konca,
privila sem se k njemu in mu rekla:

**»Naj me preseka električna strela,
jaz sem živela, jaz sem živela,
naj me pozaba požge do pepela,
jaz sem živela, jaz sem živela.«**

Med petjem se pojavi Julijan in se pridruži Nini.

JULIJAN

**Čutil sem tvoj obraz v svoji dlani,
tvoja usta so mi o ljubezni pela,
tvoji lasje so drgetali v moji sapi,
mrzel zrak je vroča koža grela.**

OBA

**Tista noč bila je nov začetek,
novo rojstvo iz tvojega objema,
ko za trenutek svet je spet bil lep,
še zdaj občutek smisla me prežema.**

**Naj razplamti maščevalna se sila,
midva sva ljubila, midva sva ljubila,
naj se raztrga življenja nam žila,
midva sva ljubila, sva ljubila.**

**Kaj bi dala, da bi nekje bila,
kjer bi delala to, kar si želim.
Se potapljala v odsev neba
in bi delala vse, kar si želim.**

*Nina in Julijan ne opazita, da je medtem Grofica
namerila vanj staro pištolo. Kanalizador pa Grofico
prime za roko in ji vzame pištolo. Grofica jezno
odide. Poštarica hrepeneče gleda Kanalizadorja, ki
odide za Grofico, nato odide za njim. Nina in Julijan
ostaneta sama s svojo pesmijo o ljubezni.*

II. DEL

1. prizor

Grofica stoji v obmejnem prostoru med podzemljem in Omnibijo. Ne vidi, da jo skrit opazuje Prospektor.

GROFICA

**Kako se obrača ta Zemlja,
kako se vrti med planeti,
kot bolna, obupana starka,
ki noče še, noče umreti.**

**Včasih je bujno cvetoča
po strugi neba žuborela,
zdaj joče, uvela in žgoča:
»Nisem se še našivala.«**

**Kako se obrača z njo Človek,
kako jo drži za krmilo,
kot star, zagaman voznik,
ki nič mu življenje ni milo.**

**Gledam po poti za sabo
in iščem usodno križišče,
kjer še je bilo več smeri,
pa izbrali smo pot na morišče.**

**Kako se obrača ta Zemlja,
kako se vrti med planeti,
joče kot ranjeni v bitki:
»Nočem še, nočem umreti!«**

Prospektor stopi iz skrivališča.

GROFICA Kaj bi rad od nas?

PROSPEKTOR (*Z gnusom in fascinacijo.*) Tako torej
zgleda starost.

GROFICA Prosim?

PROSPEKTOR Še nikoli nisem videl obraza
s toliko gubami.

GROFICA Te gube so odtis resničnega življenja. To
so priče, da živim.

PROSPEKTOR Potem te pa življenje zelo tepel!

GROFICA Kaj pa ti, umetno spočeta spaka, sploh
veš o življenju, kaj?! Jaz vem, kako razmišljaš,
ker sem bila včasih ena izmed vas. Dokler

nisem prišla sem, našla Muze in odkrila vodo
in z njo življenje. Potem so prišli še drugi. In še
prihajajo.

PROSPEKTOR No, bodiva odkrita, vi tole vašo
plesnivo luknjo polnite z našimi odpadki,
z izmečki, ki jih najdete v kanalizaciji.

GROFICA Kaj si pa ti? Od nog do glave si naphan
s kemičnimi katalizatorji, ki tvoje možgane
prepričujejo, da si živ, čeprav si v resnici živ
mrlič!

PROSPEKTOR Oprosti, ampak zakaj potem ti
zgledaš kot zombi?

GROFICA Tako si zastrupljen, da sploh ne moreš
razumet, kaj je pravo življenje. Seveda je kruto
in nikomur ne prizanaša, terja odrekanje in
garanje. Ampak zato tukaj znamo iz semen
ustvarit novo življenje, znamo razstrupit prst
in ljudi. V naših žilah ni vaše kemije, mi pijemo
vodo, ne pa sintetičnih zvarkov. Mi čutimo in
čustvujemo. Nihče nas ne nadzoruje, nihče
nam ne ukazuje. In ko boste vi končno pocrkali
od strupov, s katerimi zastrupljate sebe in
Zemljo, bomo mi ozdravili ta planet.

PROSPEKTOR In kdaj bo to?

GROFICA Prej kot ti misliš!

PROSPEKTOR In ti misliš, da boš to še doživela?

GROFICA (*Svareče in porogljivo hkrati.*) Tisti, ki
pada, nikoli ne ve, kako hitro pada.

PROSPEKTOR Stavim, da boste vi padli prej, ker
izvir vode pripada Omnibiji. In jaz ga bom
zasegel.

Grofica se glasno zasmjeje.

PROSPEKTOR Ko vas bomo uničili, se bomo mi
zadnji smejali.

GROFICA Z orožjem boste uničili tudi vodni vir.

PROSPEKTOR Točno! Na to pa sploh nisem
pomislil. Starost je res modrost!

GROFICA Pusti nas na miru. Živi in pusti živeti!

PROSPEKTOR Prav! Pa naj zmaga moč argumenta.
Na, vrni metulja svoji umazanki.

*Prospektor položi sploščeno škatlo na tla in
se obrne, da bi šel. Grofica, presenečena nad
Prospektorjevim umikom, stopi do škatle, se skloni,
da bi jo pobrala, v tistem pa Prospektor plane
k njej, jo zgrabi za vrat in jo zadavi. Prospektor
stopi čez Grofičino truplo, se skrrije in čaka.*

2. prizor

Julijan priteče ven iz jame in zagleda mrtvo Grofico na tleh. Poklekne k truplu in ne opazi Prospektorja, ki stopi k njemu.

PROSPEKTOR (*Presenečeno.*) Oh!

JULIJAN Zakaj si jo ubil?

PROSPEKTOR (*Ga sliši, se obrne in nasmeh.*
Ironično.) Zato ker tisti, ki pada, nikoli ne ve,
kako hitro pada. (*Stvarno.*) Pridi. Greva domov.

JULIJAN Ne grem.

PROSPEKTOR Zakaj ne?

JULIJAN Zaljubil sem se.

PROSPEKTOR (*Zavije z očmi in oponaša Julijana.*)
»Zaljubil sem sek«, au, au, au! (*Ostro.*) Poslušaj
me zdaj! Jaz sem izvedel, da si ti genetski
izmeček ...

JULIJAN Kaj?

PROSPEKTOR Si pa še zmeraj moj prijatelj, zato
bom rekel samo še enkrat greva domov!

JULIJAN Ne, tukaj bom ostal. Našel sem tisto, kar
sem iskal vse življenje.

PROSPEKTOR Mhm, mhm, ja, ja, ja. A ne vidiš, da
so spodaj vsi pijani od plina iz razpoke. Živijo
v iluziji. V tej votlini so samo sence senc!

JULIJAN Ni res! Omnibija je iluzija. Tam sva midva
oba samo senci. Ostani tukaj. (*Prospektor
ga pisano gleda.*) Zate bo itak boljše, če jaz
ostanem tukaj. Če mene ni, lahko ti postaneš
naslednji predsednik.

PROSPEKTOR Kaj si rekel?

JULIJAN Če grem nazaj, boš vedno drugi. Vedno
podrejeni.

PROSPEKTOR Tvoja večna senca?

JULIJAN Ja. Zdaj imaš končno priložnost, da
zasiješ.

PROSPEKTOR In kaj hočeš v zameno?

JULIJAN Da nas in vodo pustite na miru.

PROSPEKTOR Prav, naj ti bo! Na prijatelje se lahko
zanesemo, a ne?!

JULIJAN Senca je res človekov najboljši prijatelj.

PROSPEKTOR Nikoli več se ne bova videla.

JULIJAN Obljubiš?

PROSPEKTOR Obljubim!

*Se objameta v slovo. Prospektor odide. Julijan se
skloni k mrtvi Grofici in jo dvigne. V tistem priteče*

*Kanalizator in v šoku obstane. Nato izvleče staro
pištolo in jo naperi v Julijana. Julijan se obrne in ga
zagleda.*

JULIJAN Ne!

KANALIZATOR Morilec!

JULIJAN Nisem bil jaz!

Pritečejo preostali.

POŠTARICA Grofica je mrtva!

NINA Julijan! Kaj se je zgodilo?

JULIJAN Našel sem jo mrtvo!

KANALIZATOR Izdajalec!

POŠTARICA (*Miri Kanalizatorja.*) Mi ne ubijamo!

NINA Kdo jo je ubil?

KANALIZATOR On! Jupitrov sin!

NINA (*Zaprepadeno.*) Julijan?

JULIJAN Nisem!

POŠTARICA Sodili mu bomo. Muze ga bojo
obsodile in maščevale Groficično smrt! (*Prime
Kanalizatorjevo roko s pištolo in jo počasi
spusti.*)

*Vsi krenejo v podzemlje. Julijan nosi Grofico.
Nina je ob njem. Poštarica vodi razburjenega
Kanalizatorja.*

3. prizor

*Svečenici in Muze so skupaj. Na eni strani je Julijan
in na drugi Kanalizator.*

SVEČENICI

**Mrtva grofica, znamenje zla,
prihaja poguba, konec sveta,
Smrt svojo vojsko v Podzemlje pelja,
prihaja poguba, konec sveta.
Iz temnih kanalov dviga se glas,
pravi, da ve, kdo je kriv izmed nas,
naj se izjasni, naj nič nam ne skriva,
kazen ga ujame, če ga dobiva.**

MUZE

**Mi smo sodniki, mi sodimo,
razsojamo, odločamo.
S pesmijo kazni odrajamo
in sodba je brez priziva.**

KANALIZATOR

Žalujemo za grofico z jezo v srcih.

VSI

Žalujemo.

JULIJAN

Žalujemo.

KANALIZATOR

Obtožujemo tistega tam, da je kriv.

VSI

Obtožujemo.

KANALIZATOR

**Zahtevamo najvišjo možno kazen.
Zob za zob. Oko za oko.**

VSI

**Oko za oko.
Oko za oko.
Oko za oko.**

KANALIZATOR

**Zahtevamo pravico.
Julijan je ubil grofico,
zato naj tudi sam umre!**

VSI

Naj umre!

KANALIZATOR

Smrt za smrt!

VSI

Naj umre!

KANALIZATOR

**Kdor kriv je smrti človeka,
naj nič ne oporeka,
prihodnost se izteka,
zato naj tudi on umre.**

VSI

Naj umre! Naj umre!

SVEČENICI

**Mrtva grofica, znamenje zla,
prihaja poguba, konec sveta,
naj se izjasni, naj nič nam ne skriva,
kazen ga ujame, če ga dobiva.**

MUZE

**Mi smo sodniki, mi sodimo,
razsojamo, odločamo.
S pesmijo kazni odrejamo
in sodba je brez priziva.**

JULIJAN

**Jaz nisem ubil grofice. Ubija Omnibija!
Jaz sem žrtev, sestre in bratje. Žrtev Omnibije!
Med vami sem našel smisel. Našel sem sebe.
Kako bi jaz moril?
Mogoče, priznam, mogoče so iskali mene,
a njena smrt ni moje breme.**

KANALIZATOR

**Kdor kriv je smrti človeka,
naj nič ne oporeka,
prihodnost se izteka,
zato naj tudi sam umre.**

VSI

**Kanali so zasuti,
zmanjkuje nam kisika,
prihodnost se izmika
in ponika v smeteh.**

KANALIZATOR

Zato naj tudi on umre!

VSI

Naj umre! Julijan naj umre!

JULIJAN

**Sestre in bratje, ljudje!
Vem, težko vam je.
Tudi mene je strah.
Edini poznam resnico.
Vem, kdo je ubil grofico.**

Vem, kaj prinaša sistem, ki vdira v to votlino.
 Vem, da izteka se čas miru, ki ga živimo.
 Vem, kaj naznanja ta smrt,
 vem, kaj sledi, ko meh je predrt,
 prihaja sel od zgoraj, da nas kupi,
 a vse, kar rekel bo, je laž.

Zgoraj že brusijo zobe,
 zgoraj si manejo roke,
 zgoraj pripravljajo nam past,
 prišli nam bojo vodo krast.

Prospektor je ubil grofico!
 Če hočete pravico, se zbudite!
 Zdaj ni važen en umor,
 zdaj je čas za upor!

Lahko iztaknete mi oči,
 lahko izpulite mi drobovje.

VSI

Zgoraj že manejo si roke,
 zgoraj že brusijo si čekane.

JULIJAN

Lahko razgrizete me kot psi,
 lahko nataknete mi okovje.

VSI

Le kaj, le kaj prinaša ta smrt,
 le kaj se izlije, ko je meh predrt.

JULIJAN

Lahko dosodite mi zločin,
 lahko nataknete me na star klin.

VSI

Prospektor je Grofico ubil,
 Prospektor je še zmeraj živ in čil.

JULIJAN

Lahko nataknete me na kol,
 lahko zazidate me v mrtev rov.

VSI

Zgoraj napletajo grdo past,
 od tam prišli nam bojo vodo krast.

SVEČENICI

Kdo je grofico ubil, se le nejasno kaže,
 ne vemo, kdo ima prav, ne vemo, kdo se laže.
 Dve priči vsaka po svoje vidita resnico,
 težko je reči karkoli trdnega,
 težko deliti je pravico.
 Najbolje, da se ustavimo,
 pustimo, da začutimo,
 kaj nam srce o tem pove,
 kaj nam veli, srce naj odredi.

VSI

Naj nam pove srce,
 kdo kriv je in kdo ne.

JULIJAN

Moja vest je čista.
 Kakor stojim pred vami živ,
 prisegam, jaz je nisem ubil!

KANALIZATOR

Julijan je kriv!

JULIJAN

Nedolžen tu pred vami stojim,
 nedolžen za pravico se borim.

KANALIZATOR

Zaradi njega ženske ni več,
 zaradi njega je življenje preč.

JULIJAN

Kriv je Prospektor, on je moril,
 kriv je sistem, ki nas bo pokoril.

KANALIZATOR

Sami izgovori, kaj pa kri,
 ki na njegovih prstih se suši?

JULIJAN

Poslušajte, kaj vam govorim,
 poslušajte, iskreno vas svarim.

KANALIZATOR

**Kako izmika se in beži,
kako napleta čenče in laži.**

VSJ

**Zgoraj že manejo si roke,
zgoraj že brusijo si čekane.**

KANALIZATOR:

**Kako izmika se in beži,
kako napleta čenče in laži.**

JULIJAN:

**Poslušajte, kaj vam
govorim,
poslušajte, iskreno vas
svarim.**

VSJ

Kaj bomo zdaj, kaj bomo zdaj?

MUZE

Sodba pravi nisi kriv.

VSJ

Kaj bomo zdaj, kaj bomo zdaj?

JULIJAN

Kdor se upre, lahko zmaga.

VSJ

**Na svetlo iz teh temin
vodi nas, Jupitrov sin.**

*Po sodbi se vsi razkropijo. Kanalizator in Poštarica
se užaljeno umakneta. Svečenici in Muze zaspijo.*

4. prizor

*Julijan in Nina ostaneta sama. Objameta se in
poljubita.*

NINA Samo da si živ!

JULIJAN Ja, res! (*Julijan se začne smejati na ves
glas.*)

NINA (*Se izvije iz objema.*) Zakaj se smeješ?

JULIJAN Nikjer ne moreš bit, če ti ni namenjeno
bit tam. To je usoda. Jaz nisem kot ti. Jaz sem
Predsednikov sin.

NINA Sin?

JULIJAN V črno reko sem se vrgel,
da bi zbežal pred očetom, pred svojo usodo
v Omnibiji.

NINA Kakšno usodo?

JULIJAN Da bi postal naslednji predsednik. In zdaj
sem postal vodja tukaj. A ni to ironično?

NINA Tisti iz Omnibije je iskal tebe?

JULIJAN Ne. Vodo hoče. Napadli nas bojo.

NINA Ustavi jih! Saj si Predsednikov sin!

JULIJAN Ne morem. Nimam take moči.

V ozadju vidimo Tajnico, ki zagleda Julijana.

*Skoraj že steče, ampak se raje odloči za previdno
približevanje in napeto prisluškovanje.*

NINA Potem pa pobegniva od tukaj? Najdeva nov
izvir čiste vode in ...

JULIJAN To je poslednji vir čiste vode na vsem
planetu. Vse ostalo je zastrupljeno in mrtvo.

NINA Kaj pa, če se motiš? Ljudje so tukaj že
desetletja in ves ta čas nihče ni vedel zanje!

Življenje zmeraj najde pot. Zbeživa, Julijan!

TAJNICA Julijan!

Nina in Julijan se osupla obrneta.

TAJNICA Julijan! Moj ljubi Julijan!

JULIJAN in NINA (*Hkrati.*) Kaj pa ti tukaj? Kdo je
to?

TAJNICA Živ si!

JULIJAN Kaj hočeš?

TAJNICA Julijan, ti nimaš samo očeta. Jaz sem
tvoja mama. Rodila sem te!

JULIJAN Ne verjamem.

TAJNICA Vrni se v Omnibijo, prosim!

NINA Ne! Ne bo šel nazaj.

TAJNICA Kdo si ti?

JULIJAN To je Nina, ljubezen mojega življenja!

NINA In skupaj bova zbežala nekam, kjer naju
ne bo nihče našel!

TAJNICA Kam bosta ..., čakaj ..., nekje sem te že
srečala ..., tvoj glas mi je znan ...

NINA Ja, slišala si me, če si kdaj zašla

v proizvodnjo rezervnih telesnih delov.

Tam sem nezavestna ležala v kapsuli, dokler

me niste odpplaknili v kanalizacijo. Mogoče

si takrat slišala moje krike!

TAJNICA Ne, nikoli nisem ..., ampak saj ni važno.

Julijan, če se vrneš, bom poskrbela, da boš

takoj postal novi predsednik. Jaz to lahko

naredim.

NINA Ne more bit predsednik, če je naš vodja!
TAJNICA Pa to je smešno! Julijan, prosim te, greva!

NINA Julijan, prosim, pobegni z mano!
JULIJAN Ostal bom tu!

NINA Zakaj?
TAJNICA Pobili vas bojo!
JULIJAN Branili se bomo!

TAJNICA Če se vrneš domov, lahko skupaj preprečiva napad! Jaz poznam vsa gesla v sistemu.

JULIJAN Ne bojo nas napadli z orožjem, ker bi pri tem uničili vodo. Ta boj bo drugačen. Pripravimo se na spopad!

NINA Če ne moreva živeti skupaj, bova skupaj umrla.

Julijan stopi do Muz. Nina se mu pridruži. Tajnica jima obotavlja sledi.

5. prizor

Julijan se postavi ob Muze. Nihče ne opazi Tajnice, ki se poklapano sesede.

JULIJAN Podzemci!

Poštarica, Kanalizator in obe Svečenici pritečejo.

JULIJAN Pripravite se na spopad!

POŠTARICA S čim se bomo topli? Ničesar nimamo!

NINA Mogoče ima pa Kanalizator še kaj starega orožja iz kanalov.

KANALIZATOR Kar sem našel, smo predelali v orodja, posode, ogrodja ... Nimamo.

TAJNICA A slišiš to, Julijan? Zmleli vas bojo!
Vsi opazijo Tajnico.

PRVA SVEČENICA Kdo tako lepo diši?

DRUGA SVEČENICA Kje se skriva vsiljivka!

POŠTARICA Kdo si ti?

TAJNICA Jaz sem Julijanova mama.

Začudeno mrmranje vseh.

JULIJAN Ona je Predsednikova desna roka!
Prišla me je iskat.

Svečenici se bližata Tajnici.

DRUGA SVEČENICA Ja, kje pa si, rožica?

PRVA SVEČENICA Pridi sem, da te poduhava.

Poštarica porine Tajnico med Svečenici.

SVEČENICI *(Hkrati, ko ovohavata in pretipavata*

Tajnico.) Kako mehki lasje! Nežna koža!
Nobenih mozoljev. Nobenih krast. Nobenih brazgotin.

Tajnici je neprijetno in postaja jo strah.

TAJNICA Nehajta! Pustita me!

PRVA SVEČENICA Kako naj izpustiva tak dehteč zakladek, kot si ti.

DRUGA SVEČENICA Edina, ki ne zaudarja po plesni.

TAJNICA Julijan, reci, naj me spustita!

Julijan molči. Svečenici zelo trdno držita Tajnico.

DRUGA SVEČENICA Nama nihče ne ukazuje.

PRVA SVEČENICA Ker vse veva.

DRUGA SVEČENICA Ker imava vedno prav!

PRVA SVEČENICA Kako mehko blago! *(Slači Tajnici jakno.)*

TAJNICA *(Se jima poskuša izviti iz objema, pa ne more.)* Julijan, prosim, pomagaj!

JULIJAN Ne morem. Ti si naše orožje!

TAJNICA Kaj sem?

JULIJAN Če si res tako pomembna, mama, te bo oče hotel nazaj in te bomo zamenjali za vodo. Če te noče, pa sam itak ne more nič, ker ti poznaš vsa gesla, on pa nobenega.

TAJNICA In potem? Kaj bo potem?

JULIJAN Za vedno boš ostala tukaj.

PRVA SVEČENICA Najina igračka boš, lepotička.

DRUGA SVEČENICA Najina mala opica!

TAJNICA Ti si nor!

JULIJAN Zaprimo jo!

Svečenici vkleneta Tajnico.

JULIJAN Podzemci! Gremo v boj!

Muze in podzemci začnejo bobnati.

JULIJAN

Podzemci! Poglejte okrog sebe! Ta jama je poslednja oaza upanja. Če nas pokorijo, bo konec. Nič ne bo ostalo za nami.

VSI

Nič!

JULIJAN

Mi smo poslednji branilci luči.

VSI

Luč!

JULIJAN

Poslednji nosilci smisla.

VSI

Smisel!

JULIJAN

Poslednji varuhi čiste vode.

VSI

Voda!

Voda!

Voda!

Tajnico hrup glasbe boli in se sesuje na tla.

JULIJAN

Ali se še znamo upret?
Smo pripravljeni trpet?
Če bo treba, tudi umret,
da ustvarimo boljši svet?

VSI

Danes je dan,
ko konec je varljivih sanj,
za svoj obstoj
gremo vsi v boj!
Pred nami nič več ni,
ni nobene druge možnosti,
gremo vsi v boj!

To je ta dan,
ko vsak od nas je bil pozvan,
za svoj obstoj
gremo vsi v boj!
Pred nami nič več ni,
ni nobene druge možnosti,
za naš obstoj
gremo vsi v boj!

JULIJAN

Čez svet je gosta črna megla legla,
grozeča noč razpira se pred nami.

Krvava roka je v globino segla,
da bi zatrla, kar je vzklilo v tej jami.
Ponujajo nam možnost bega, izhoda,
a mi prihodnost kujemo si sami.

VSI

Kaj bomo zdaj, kaj bomo?

JULIJAN

Ostali bomo, kjer je naša voda,
brez milosti branili vsako kapljo,
ker naša voda naša je svoboda!

VSI

Kaj bomo zdaj, kaj bomo?
Danes je dan,
ko konec je varljivih sanj,
za svoj obstoj
gremo vsi v boj!
Pred nami nič več ni,
ni nobene druge možnosti,
gremo vsi v boj!

To je ta dan,
ko vsak od nas je bil pozvan
za svoj obstoj
gremo vsi v boj!

Pred nami nič več ni,
ni nobene druge možnosti
za naš obstoj,
gremo vsi v boj
za boljši svet!

*Iz teme se zasliši ploskanje. Vstopi Prospektor,
ki jim aplavdira.***6. prizor**

PROSPEKTOR No, lepo, da smo se zbrali v tem
smrdljivem gnezdecu. Sem se bal, da vas bom
moral preganjat po rovih in kanalih.

JULIJAN Vedel sem, da se boš vrnil.

PROSPEKTOR Lahko bežiš, ampak svoji senci ne
pobegneš.

TAJNICA Prospektor, pomagaj mi, prosim!

PROSPEKTOR Sama si prišla, sama se reši.

TAJNICA Za to boš kaznovan!!

PROSPEKTOR (*Tajnici porogljivo.*) Saj se spomniš:

»Kar je živo, naj pomre, kar ni živo, naj ostane mrtvo.« (*Vsem.*) Obkoljeni ste, in preden vas elimiram, se lahko še pogodimo. Vi mirno odidete in se skrijete v kakšno drugo zatohlo luknjo, v kateri naprej zganjate, kar pač zganjate tukaj, mi pa dobimo to vodo in življenje teče dalje.

JULIJAN Mi imamo drugačno ponudbo. Najprej boš povedal Predsedniku, da je ona naša talka. (*Pokaže na Tajnico.*) Če jo hoče nazaj, nas bo pustil na miru. Če pa ona ostane tukaj, nam Omnibija ne more nič, ker ona pozna vsa gesla, Predsednik pa nobenega.

PROSPEKTOR Kako naivno! Ti si živ dokaz, da ima Predsednik prav. Vsa ta naravna hrana, nefiltriran zrak, čista voda, prvinska čustva, vse to samo zamegli razum. (*Pogleda Poštarico.*) A ne, smrdljivka? Da bi rešila pisanega žužka, si izdala Grofico!

KANALIZATOR in DRUGI (*Skoraj hkrati.*) Kaj? Kaj si naredila? A ona je ...?

POŠTARICA Nič nisem izdala ..., samo ..., on, on ga ..., ga je hotel ubit, mojega metulja in ... in sem mislila, da bo Grofica ...

PROSPEKTOR No, umazanka niti govorit ne zna več!

Poštarica zakriči in se zažene v Prospektorja, pa jo Kanalizador še pravočasno ustavi.

JULIJAN Ti si živ dokaz, da je v Omnibiji človek izgubil stik s samim sabo. V tebi ni nič človeškega. Ne ločiš več, kaj je prav in kaj je narobe. Samo zaradi takih, kot si ti, je Omnibija lahko uničila ves planet.

PROSPEKTOR Ja, ja, ja, in ti si kaj? (*Ironično.*) Rojen, da ga rešiš?

JULIJAN Mi vsi in vsi tisti, ki bojo še prišli. Vsak dan nas je več. Med nas prihajajo tisti, ki vejo, da je v Omnibiji vse narobe.

PROSPEKTOR Julijan, dovolj je sprevedanja! Poslušajte, barbari, Omnibija je med vas poslala človeka z nalogo, da ubije Grofico in vas spre, da se boste pobili med sabo. Sliši na ime Nyx 239, a ne, Julijan?!

JULIJAN Kaj? Kaj si rekel?

POŠTARICA Ti si izdajalec!

JULIJAN To ni res! Laže!

KANALIZATOR Grofica je vedela!

POŠTARICA Ti si ta iz prerokbe!

JULIJAN Jaz sem se vrgel v črno reko, da bi umrl!

PROSPEKTOR Ja, to vse je bil del načrta.

JULIJAN (*Tajnici.*) Ti jim povej, da to ni res!

TAJNICA (*Razočarano in potrto.*) Ne! Jaz ne vem več, kaj je res in kaj ne.

KANALIZATOR Izdajalec! Morilec! Grofica je vedela in si jo zato ubil!

JULIJAN On jo je ubil! (*Pokaže na Prospektorja.*) Nina se med prerekanjem premakne nad izvir vode. V rokah drži stekleničko, v kateri je živobarvna snov.

NINA (*Glasno in odločno.*) Kanalizador! Če ga ustreliš, bom tole stekleničko strupa vrgla v vodo.

POŠTARICA Ne! (*Kanalizadorju.*) Prosim, izpusti pištolo!

KANALIZATOR Maščeval bom Grofico!

PROSPEKTOR Bedak, nehaj! Če bo zastrupila vodo, je konec z vami!

KANALIZATOR Z nami je že konec, ker ni več Grofice.

PRVA SVEČENICA Če seješ smrt ...

DRUGA SVEČENICA ... boš žel smrt!

KANALIZATOR Smrt za smrt!

Zasliši se pok in ostrí toni glasbil. Prizorišče golta gosta megla. Kriki. Vsi popadajo po tleh. Megla je vse gostejša. Zvoki umirajo s svetlobo. Tema. Tišina.

7. prizor

Omnibija. Predsednik sedi na svojem stolu in se zabava s Svečenicama, ki mu vsaka sedi na enem kolenu. Hihitata se.

SVEČENICI (*Zapojeta a cappella.*)

**Sanjam, da se dvigam v Omnibijo,
kaplje sonca mi oči izpirajo.**

SVEČENICI (*Zapojeta kanon.*)

**Sanjam, da se dvigam v Omnibijo,
vsi strahovi se v prah podirajo.**

PREDSEDNIK (*Ju ustavi.*) Psst! Hihitanje je za uho manj naporno od petja.

NININ GLAS Vrata se odpirajo.

PRVA SVEČENICA To je Ninin glas.

DRUGA SVEČENICA Res je!

PREDSEDNIK To je generirano sporočilo.

NININ GLAS Vstop dovoljen.

Vstopi oseba s kapuco na glavi, zato ne vidimo, kdo je. Svečenici povohata zrak.

PRVA SVEČENICA To je Nina!

DRUGA SVEČENICA Najina rešiteljica.

PREDSEDNIK (*Ju prekine.*) Psst! Tišina je blagoslov razuma.

Nina si sname kapuco.

PREDSEDNIK Pozdravljena, Nyx 239.

Svečenici planeta v smeh.

PRVA SVEČENICA Ti si res izdajalka!

NINA Nisem izdajalka. Samo agentka.

DRUGA SVEČENICA Niso nama verjeli!

PRVA SVEČENICA Pa sva imeli prav!

PREDSEDNIK Kakšen je status, Nyx 239?

NINA Poslednji izvir čiste vode je naš.

PREDSEDNIK Odlično opravljeno, Nyx 239. Število žrtev?

NINA 783.

PREDSEDNIK Samo.

NINA Izgubili smo nekaj dragocenih posameznikov. Julijana, Tajnico in ...

PREDSEDNIK Ne, ne, onadva sta skoraj vse pokvarila.

NINA Ampak saj nista vedela ...

PREDSEDNIK (*Jo prekine.*) Nista vedela, da ne vesta nič. Kako je z vodo?

NINA Uspešno dekontaminirana.

PREDSEDNIK Tako kot ti!

SVEČENICI In midve tudi!

PREDSEDNIK Ja, lepo je vedno tudi dobro!

PRVA SVEČENICA Radi bi nove oči.

DRUGA SVEČENICA Radi bi videli.

PREDSEDNIK Slepí smo samo toliko, kolikor hočemo.

Svečenici se zahihitata.

NINA Ker vidimo, samo tisto, kar hočemo videt.

PREDSEDNIK Točno! In jaz zdaj hočem videt čisto vodo!

Nina izvleče lepo stekleničko brezbarvne tekočine in jo da Predsedniku.

PREDSEDNIK Razum je kot voda. Če se vrtinči, ne vidiš nič, ko se umiri, pa vse postane jasno. (*Odpre stekleničko in spije požirek.*)

NINA H₂O, brez barve, okusa in vonja.

PREDSEDNIK Tako enostavna formula, pa je ne znamo poustvarit. Elikzir življenja!

NINA Tudi jaz nosim življenje.

PREDSEDNIK Kako?

NINA Noseča sem. Z Julijanom.

PREDSEDNIK To ni dovoljeno. In ne bo več izjem. Eliminirat te moram, Nyx 239. (*Glasno zakliče.*) Samsara!

Svečenici se zahihitata.

PREDSEDNIK A ni to geslo?

PRVA SVEČENICA Ne!

DRUGA SVEČENICA Pozabil si!

PRVA SVEČENICA Še dva poskusa imaš.

PREDSEDNIK Bajе ima voda spomin. (*Spije še en požirek vode in zakliče. Glas postaja šibak in vmes kašlja.*) Fus ... roh ... da ...

Svečenici se hihitata. Nina mirno stoji. Predsednik močno nagne stekleničko in pije vodo. Začne se opotekati in smejati.

PREDSEDNIK Izsmejal bom ta svet!

Predsednik pade, zahrope in izdihne. Svečenici poklekneja ob njem.

NINA Je mrtev?

PRVA SVEČENICA Ja.

DRUGA SVEČENICA Si ga zastrupila, da te ne bi ubil?

NINA Ne.

PRVA SVEČENICA Da bi maščevala Julijana?

NINA Ne.

DRUGA SVEČENICA Ker hočeš rodit otroka?

NINA Ne.

SVEČENICI Zakaj pa?

NINA (*Z nasmeškom. Odločno. Najprej*

Svečenicama, potem občinstvu.) Za boljši svet. Ker moramo spremenit sebe, da bomo lahko ustvarili boljši svet. Ta sinji planet, ki potuje med zvezdami, je naš oče. Ta umirajoča Zemlja je mati vseh nas. Ime ji je Gea, Gaja, Geb, Terra Mater. Odkar obstajamo, ji samo krademo, jo mučimo, dušimo in ubijamo.

Če umre, bomo umrli tudi mi. Pred propadom nas ne bo rešila tehnologija, ampak ljubezen. Mi ljubimo samo sebe. Čas je, da ustvarimo boljši svet, svet, v katerem bo najbolj ljubljeno bitje Zemlja.

Nina začne peti in med petjem se ji pridružijo Muze in vsi drugi, ki »vstanejo od mrtvih«.

NINA

Ni boga, ki mogel bi povedati,
kaj se sme in kaj ne.
Ni pravil, ni nepreklicnih zapovedi,
kaj naj človek počne.

Jaz sem ta, ki ve, jaz sem ta, ki zna,
jaz prižigam svetlo iskro upanja.
V sebi nosim ključ novega sveta,
kjer se človek po človečnosti spozna.

SVEČENICI

Daleč je obljubljen boljši svet,
kjer pravica bo vrtela ta planet!

Sama tu stojim, prav kjer si želim,
pišem pravljico, rišem mavrico.
Vem, kaj si želim, kaj naj naredim,
da razprem nebo, da spet bo lepo.

VSI

Spet bo lepo,
spet modro bo nebo.

Za nami noč,
pred nami se nov svit svetli,
svet milosti,
razumevanja in radosti.
Kar je bilo, je šlo,
preteklost je le bled spomin
na težke dni,
kar starega je, naj zgori.

Zdaj smo, kjer smo,
zdaj končno vse razumemo,
zdaj vidimo,
kaj pomeni, če zaidemo.

**Na pogorišču
zgradili bomo boljši svet,
ta svet bo lep,
nov začetek za nov planet.**

**Gremo naprej,
zmeraj samo naprej,
brez konca in brez mej.
Vemo, kaj delamo,
se ne predajamo,
iz naše pesmi bo vstal boljši svet.**

Spet bo lepo.

SVEČENICI

**Kaj nam prinaša novi svet?
Kdo naredil bo nov planet?**

VSI

Spet naše bo nebo.

KONEC

**Priloga gledališkega lista Mestnega gledališča ljubljanskega
Letnik LXXIII, sezona 2022/2023, številka 1**

Gledališki list Mestnega gledališča ljubljanskega
Letnik LXXIII, sezona 2022/2023, številka 1
Izdaja Mestno gledališče ljubljansko
© 2022 Mestno gledališče ljubljansko

Za izdajatelja **Barbara Hieng Samobor**
Urednice **Alenka Klabus Vesel, Eva Mahkovic, Petra Pogorevc, Ira Ratej**
To številko je uredila **Ira Ratej**
Lektor **Martin Vrtačnik**
Fotograf **Peter Giodani**
Oblikovalka **Mojca Višner**

Tisk **MatFormat**
Naklada **400 izvodov**
Ljubljana, Slovenija, september 2022

Po 13. točki prvega odstavka 42. člena ZDDV-1 davek ni obračunan.

SEZONA **2022/2023**

www.mgl.si
info@mgl.si
01 4258 222